Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...-ын 21-һээ гарана | № 203 (13917) | 1972 оной августын 29, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй АЛТАЙН КРАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Алтайн крайкомой үргэн пленум августын 27-до Барнаул хотодо болоо. 1972 оной арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула хизаарай партийна организацинн бэелүүлхэ зорилгонууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Ургаса хуряалгын, орооһо таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бэлдэлгын асуудалнуудта пленумэй гол анхарал хандуулагдаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев сугларагшадай зүрһөө халуунаар угтагдан, пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

Партиин крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. В. Георгиевай элидхэлые пленум соносоо. Партиин горкомуудай ба райкомуудай секретарьнар, хизаарай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, колхозуудай, совхозуудай ба промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд үгэ хэлэбэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар зохихо шиидхэбэринүүд баталан абтаа.

(ТАСС).

АРАДАЙ АША ТУҺАДА АЛБА ХЭҺЭНЭЙН ТҮЛӨӨ

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй партийна, гүрэнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ, уласхоорондын коммунис ба худэлмэришэнэй хүдэлөөнэй мэдээжэ ажал ябуулагша. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Эрих Хонеккерэй түрэһөөр 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, СЕПГ-гэй ЦК гай Политбюрогой, Министрнүүдэй Соведэй дурадхалаар ГДР-эй Гүрэнэй Совет тэрэнние Германиин социалис гүрэнэй дээдын хайра шагналаар — Карл Марксын орденоор шагнаба.

СЕПГ-гэй Центральна Комитет Э. Хонеккертэ амаршалга эльгээгэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Э. Хонеккер Ленинэй орденоор шагнагдаа гэжэ ГДР-эй хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный болон А. Н. Косыгинай эльгээһэн амаршалгые газетэнүүд толилһон байна.

КПСС-эй ЦК-ДА, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ

...болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ тэдэниие нэбтэрүүлхэ талаар СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкын үүргые дээшэлүүлхэ тухай

...лон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые ...э, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ тэдэниие нэбтэ...ар СССР-эй арадай ажахын туйлалтану...даг выставкын үүргые дээшэлүүлхэ тухай ...КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ...жа үзэбэ. Хүдөө ажахын наука болон тү...ршэлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ талаар ...адай ажахын туйлалтануудые харуулдаг ...хүдэлмэри мүнөөнэй үе сагай эрилтые ...жа шаданагүй гэжэ абтаһан тогтоол дотор ...нэ. СССР-эй ВДНХ-да хабаадахын түлөө хүдөө ...лмэрилэгшэдэй мүрысөөн олониитын шэн...гүй. Выставкэ хадаа түрүү дүй дүршэлэй ...дай ёһотой һайн һургуули болоогүй, газар ...эй, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ...логи, ажалые эрдэм ухаанай ёһоор эмхид...хэ онол арганууд багаар нэбтэрүүлэгдэнэ. ...ахын наука болон техникын, түрүү кол...дай, тэрэшэлэн хүдөө ажахые техническэ ...гжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг про...редприятинуудай туйлалтануудые СССР-...а харуулха хэрэгые һайжаруулгада СССР-...нүүдэй Соведэй наука болон техникын та...эй комитет, СССР-эй Хүдөө ажахын мини...ын бусад министерствэнүүд ба захиргаанууд ...үүлжэ шаданагүй. СССР-эй ВДНХ-да ха...туйлалтанууд газетэ болон журналнуудай ...а багаар тунхаглагдана, радио болон те...һулаар дамжуулагдана.

...а организацинууд, советскэ, профсоюзай, хү...органууд зарим область, хизаар болон рес...ай СССР-эй ВДНХ-да хабаадагшадай дүр...тараана, эрхим ажахынууд, бригаданууд, ...олон түрүүшүүлэй ажалай түрүү арга дү...ын тула республикануудай, хизаарнуудай, ...ай выставкэнүүдэй арга боломжонуудые ...глэнэгүй.

...XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжал...идхэлгэдэ хүдөөгэй ажалшадые элсүүлхэ ...Р-эй ВДНХ-гай үүргые дээшэлүүлгые шу...нартай дээрэ тоолоод, КПСС-эй Централь..., СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ...ол баталан абаба. Тэрээн соонь наука ...ршэлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ, хүдөө ...лэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар СССР-эй ...дэлмэри һайжаруулхые СССР-эй Министр...эй наука болон техникын талаар Гүрэнэй ...адай ажахын туйлалтануудые харуулдаг ...главна комитет, хүдөөгэй уһанай, ой мо...ын, машина бүтээлгын, химиин промышлен...өөгэй барилгын министерствэнүүд болон ...профсоюзуудай ЦК-нууд уялгалагдаба. ...энэр хүдөө ажахыдахи научно-техническэ ...олхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад ...дай, мүн хүдөөгэй захил дүүргэдэг про...редприятинуудай, барилгын организаци...үрэ дүн туйлаһан ажалай онол аргые бухы ...аруулха зэргэтэй.

...ВДНХ-да, нютагай выставкэнүүдтэ хүдөө...эй, уһанай ажахын эгээн шухала асуу...минарнуудые, тематическа ба нүүдэл ...дые, конкурснуудые үнгэргэдэг болохо, ...абаадагшадые томо эрдэмтэдтэй, мэргэ...алдаа эрхим амжалта туйлаһан хүдөө ...шүүлтэй уулзуулдаг болохо, мүн союзна ...уд, хизаар болон областьнуудай делегаци...алгые эмхидхэдэг болохо. Хүдөө ажахын ...ческэ, Гүрэнэй шанда хүртэһэн хүдэлмэ...эдэ үргэнөөр, гүнзэгыгөөр харуулжа бай...

...асть, хизаар болон республикануудай гол ...эр толгойлогдоһон тусхай бүлэгүүд боло...е харадаг, мүн түрүү ажахынуудта ошо...жэ тогтоогдоо.

...лон түрүү дүй дүршэлэй ёһоор үйлэдбэреэ ...үршалгын ба түрүү ажахынуудые, пред...е оложо, ажалтайнь танилсуулдаг боло...Р-эй Министрнүүдэй Соведтэ, СССР-эй Хү...н министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин, уһанай ажахын министерствэдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ой модоной Гүрэнэй комитедтэ, Сельхозтехникэдэ, Центросоюзда, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын бүхэсоюзна академидэ даалгагдаба.

Хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадаха хүнүүдые шэлэн олохо, шагнаха ябадалые саашадань һайжаруулхые СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкын главна комитедтэ, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Министерствэнүүд ба захиргаануудта, профсоюзуудай ЦК-нуудта даалгагдаа. Тодорхой үрэ дүнгүүдые (табан жэлэй туршада) харуулһан лэ колхоз, совхозууд, бусад ажахынууд, Сельхозтехникын предприятинууд ба организацинууд, уһанай, ой модоной ажахынууд, отделенинүүд, фермэнүүд, бригаданууд, звенонууд дипломоор, харин хүдөө ажахын түрүүшүүл — СССР-эй ВДНХ-гай медаль болон дипломуудаар шагнагдаха байна.

Жэл бүри продукци ехээр абадаг, тушаадаг, шанарыень һайжаруулдаг, үйлэдбэриин хурдан ургалтые, ашаг үрыень хангадаг, уһалагдадаг, хатаагдаһан газарые ашагтайгаар хэрэглэдэг, газарай гэмтэлгэһээ һэргылдэг хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлдэг ажахынууд, хүнүүд лэ СССР-эй ВДНХ-да хабаадажа, диплом болон медальнуудаар шагнагдаха юм.

СССР-эй ВДНХ-гай дипломоор шагнагдаһан колхоз, совхозуудта, хүдөө ажахын бусад предприятинуудта, Сельхозтехникын, уһанай, ой модоной предприятинуудта, тэдэнэй һалбаринуудта шагнал болгон автобусууд, «ГАЗ-69» автомобильнууд, телевизорнууд, хүгжэмэй инструментнүүд, библиотекын номууд барюулагдаха байна. СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэлэлэй дипломдо хүртэһэн түрүүшүүл «Москвич» автомобиляар, выставкын медальда хүртэһэн түрүүшүүл — үнэтэй бэлэгүүдээр, Советскэ Союз соогуур аяншалха путевкоор шагнагдаха.

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ мүнөө үе сагай машина болон түхеэрэлгэнүүдые, бусад продукци зохёон бүтээһэнэй түлөө выставкын дипломуудта, медальнуудта хүртэһэн түрүү хүдэлмэрилэгшэд, промышленна предприятинууд, организацинууд шангуудаар, үнэтэй бэлэгүүдээр шагнагдаха юм.

Социалис мүрысөөндэ илагшад — эрхим ажахынууд, бригаданууд, звенонууд, хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ажалые үргэнөөр харуулха зорилготойгоор автономито республикануудта, хизаар болон областьнуудта жэл бүри выставкэнүүдые үнгэргэжэ байха гэжэ тогтоогдобо.

СССР-эй ВДНХ-да хабаадаха эрхэ олохын түлөө колхоз, совхозуудай, бусад предприяти болон организацинуудай, хүдоо ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй олониитын мүрысөө дэлгэрүүлхые союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд болон обкомуудта, союзна, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайгүйсэдкомууд ба облгүйсэдкомуудта, ВЛКСМ-эй ЦК-да, министерствэнүүд болон захиргаануудта, профсоюзуудай ЦК-нуудта дурадхагдаа. Выставкэдэ харуулагдаһан наука болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхые мүн лэ дурадхагдаа.

СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ хабаадаха эрхэ олохын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй ябасые бүри үргэнөөр харуулжа байхаар, түрүү ажахынуудай, хүдөө ажахын үйлэдбэриин новаторнуудай дүршэлые бүхы талаһаань бэшэжэ байхаар түбэй, республикануудай, хизаар болон областьнуудай, районуудай газетэнүүдэй редакцинууд уялгалагдаа.

СССР-эй Арадай аажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкэдэ хабаадаха эрхэ олохын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй нүлөөе дээшэлүүлхэ, мүн выставкын ажалые һайжаруулха ябадал хадаа хүдөө ажахыдахи научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, хүдөө ажахын продукци абаха, бэлэдхэхэ талаар юһэдэхи табан жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ туһалха гэжэ батаар найдажа байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС мэдүүлнэ.

ШЭНЭ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙ

АМЯАРЛАН ХУРЯАГДАНА

Хабартаа хожом болотор хүйтэн байгаад, зунай эхёэр хура бороо мүртэй ороогүй байжа, кукурузын ургаса нэгэ бага оройтожо гараад, гол түлэб август соол набша намаань һайн ургаа.

— Тиимэһээ кукурузаяа урда урдынхиһаа оройшог хуряажа эхилхэ баатай болообди. Эртүүр сабшаха гэхэдэмнай, ургасань үшөөл муу, силосто дараха мүртэй ногоон намаа гарахагүй байгаа. Харин мүнөө болоходо, кукурузаяа хюрууда оруулангүй, түргэноер лэ хуряажа абахые оролдонобди, — гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой главна агроном И. М. Козлов хэлэнэ.

Байгша ондо тус ажахы бүхыдөө 570 гектарта кукуруза тариһан байна. Мүнөө колхозой дүрбэн бригадада кукуруза хуряалга дээрэ 8 комбайн хүдэлнэ, набша намааень арбаад автомашина зөөнэ.

— Энэ ургамалые түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряахын тула тарянай юрын СК-3, СК-4 комбайнуудые хэрэглэжэ, кукурузые түрүүн амяарлан хаданабди. Хойноһоонь силосэй ургамал хуряадаг комбайнуудые табяад, баалнуудыень суглуулан хэршэнэбди. Тингээд хэршэгдэһэн ногоое автомашинануудаар зөөжэ, силос даранабди, — гэжэ нүхэр Козлов хөөрэнэ.

Кукурузые ингэжэ амяарлан хадахада, юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тарянай СК-3 комбайнууд үргэн абасатай ха юм. Хэрбээ силосэй юрын комбайн бүхэн үдэрэй 8—10 гектар хуряахадань, харин тарянай СК-3 комбайн 30—35 гектар кукуруза унагаана ха юм. Тиихэдэ кукурузые хуряалга хоёр-гурба дахин түргэн боложо үгэнэ. Хоёрдохёор, кукурузые амяарлан хуряахада, гээлтэ багатай байхаһаа гадна, сабшагдаһан ногоонойнь шииг нойтон һурагүй бага боложо үгэнэ, эсэстээ силосэй кислотность доошоо ороно, шанарыньшье һайн болоно.

Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхоз бүхыдөө 8 мянган тонно кукурузын силос дараха юм. Мүнөө ажахын «Юбилейный» гэжэ һалиин томодхогдоһон фермын дэргэдэ 4 мянган тонно шэмэтэ тэжээл дарагдаба. Колхоз силос даралгаяа сентябриин 10 болотор заатагүй дүүргэхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Силос даралгада хүдэлдэг звеногой тракторист П. Модин, комбайнер А. Рычков. 2. Сабшагдаһан кукурузын баал нигэжэ суглуулагдана.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

ШЭНЭ АРГААР ХУРЯАНА

Республикымнай колхоз, совхозуудай адууһа малай тэжээлдэ полиин «дангина» — кукуруза ёһотой һуури эзэлдэг болонхой. Манай нютагта кукурузые ехэнхидээ силосто ургуулдаг гээшэ. Кукурузын һалбаран ургажа байһан үедэ сагай уларил олонхи аймагуудта таагүй байһан. Механизаторнуудай оролдоһон хүсөөр ургуулһан ургамалые хагдараангүй хуряажа абаха гээшэ мүнөө үеын гол зорилгонуудай нэгэн болонхой. Энэ ургамалые августын һүүлээр, сентябрь һарын эхеэр хэдыхэн хоногой туршада хуряажа абаха болоно.

Кукурузаяа хагдараагүй хаһа сагтань хуряажа абахын тула ажалаа хоёр халаанда эмхидхэхэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ баатай болоно бшуу. Кукурузын набша намаа сабшалгада групповой арга хэрэглэхэдэ һайн. Нэгэ полидо баал болгодог 2—3 жатка, силосэй 2—3 комбайн, мүн баал суглуулха «СК-3», «СК-4» түхэлэй комбайнуудые хүдэлгэхэдэ таатай. Силоснэ ургамалнуудые энэ аргаар хуряахада юугээрээ һайн бэ гэжэ хаража үзэе. Нэн түрүүн эндэ ажаллажа байһан оньһон техникэдэ техническэ харууһалга һайнаар хэгдэдэг, тоһо түлишөөр таһалгаряагүй хангагдаха аргатай. Мүн хэршэгдэһэн набша намаа зөөхэ автомашинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ болоно. Силосто таригдаһан ургамалнуудые групповой аргаар хуряажа абалгада республикымнай колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд анхарха бэзэ гэжэ найдагдана.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой механизаторнууд болон таряашад һүүлэй үедэ силостэ ургуулһан ургамалнуудаа групповой аргаар хуряажа абадаг болоо. Гектар бүриһөө 100 центнер набша намаа гараха полиие имэ аргаар хуряажа абахада, ажалайнь бүтээсэ 2,5—3 дахин ехэ болоно. Ажахын мэргэжэлтэд байгша оной кукурузын ургасые, сагай уларилые хараадаа абажа, 6—7 хоногой туршада энэ шэмэ ехэтэй ургамалые хуряажа абахаар зэһэнхэй.

Орооһоной комбайнда «ЖВН-6» түхэлэй жатка тодхожо, ургасаар тулюуршаг полинуудаа амяарлан хуряана. Гектар бүриһөө 50—60 центнер набша намаа гараха ургасатай полиие имэ аргаар сабшажа, комбайнай ябасые үсөөн болгохын тула хоёр баал зэргэлүүлэн нэгэ доро суглуулхаар болгоходо һайн. Сабшагдаһан кукурузын комбайнай ябадалда тэгшэхэнээр хэбтэхын тула баал болгон хаядаг шүдыень 45 градусаар тааруулжа табихада таарамжатай.

Баал суглуулха түхеэрэлгэ тодхоһон силосэй комбайнаар хуряана. Энэ түхеэрэлгэнүүдые орооһото комбайнуудһаа абахаһаа гадна, «ПКС-2М», «ПКС-1,6» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые абажа, комбайнуудай бруста тодхоно. Кронштейн подборщик хоёрой хоорондо 300 миллиметр зайтай болгохын тула кронштейнииень богони болгохо хэрэгтэй. Баал суглуулха түхеэрэлгые хүдэлгэхын тула свекло хуряадаг комбайнай, бусад хүдөө ажахын машинануудай, «ПКС-2М» түхеэрэлгын коробко хэрэглэхэ шухала. Тиихэдээ подборщигой эрьесэнь минутын туршада 220—240 болохо зэргэтэй.

Силостэ таригдаһан культурануудые амяарлан хуряахада түргэншье, шанартайшье гэжэ энэ дүршэл сүм гэршэлжэ үгэнэ. Силосэй комбайнда баал суглуулха түхеэрэлгэ тодхохын тула 2—3 час хэрэгтэй. Республикымнай колхоз, совхозууд энэ аргые хэрэглэжэ, адууһа малдаа ехээр силос даража абаха бэзэ гээд найдагдана.

Г. СПЕТКОВ,
В. КАНИБОЛОТСКИЙ.

...АРГАН ХОНИД ҮДЭСЭТЭЙ

...ооһо хайшалха, хурь...эзэнь һалгаажа, отара...ээр буридхэхэ хүдэл...авагүй үнгэргэгдэжэ, ...ай жэл дүүрэбэ. Хони...э дэлгэрһэн социалис ...дүн ажахы, аймаг бү...огдожо, саашанхи ха...ануул, шэнэ уялганууд ...оно. Эгээл мүнөө — ...эдэхи табан жэлэй ...ые түгэсхөөд байһан ...э халуун хаһа — хо...ственна аргаар үр...лмэри мүн лэ хаа хаа...

...гол һалбари — хони үсхэбэрилгэеэ эрид хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, үүлтэрыень һайжаруулха, тоо толгойень улам олошоруулжа, ехэ нооһо, тарган мяха элбэгээр абажа гүрэндэ тушааха хэрэгтэ искусственна аргаар үрэжүүлгын али зэргээр нүлөөлдэг байһыень хонишод һайн мэдэдэг. Юуб гэхэдэ, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ түргэн болзорто, һайнаар ябуулхын тула эхэ хонидоо зун, намарай хэнзэ ногоондо, тарянай үлөөдэһэн дээрэ һайса бэлшээжэ, хүсэд таргалуулһан хонишод хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, нооһо ехээр хайшалжа амжадаг байна бшуу. Мүнөө республика доторнай иимэ түрүү хонишод яһала олошоронхой. Жэшээлбэл, Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой ахалагша хонишон Радна Самбуевич Раднатаров, Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Цыбикжап Аюшеевна Бадмаева, Зэдын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой Гасарун Рабдаев болон бусад жэл бүри зуун эхэ хонин бүриһөө 100, мүн дээшэшье хурьга түлжүүлжэ, нютагнугадаа суурхана. Иимэрхүү баримта, жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа, яһала олон аабдаа.

Зүгөөр хонин бүриһөө хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлхын тула нэн түрүүлэн эхэ хонидоо һайса хүшэлүүлхэ шухала. Тобир тарган хонид олоороо ототой боложо, түргэн ороондо ородог, абтаһан түлыньшье томонууд, ехэ нооһо үгэдэг байна. Гадна һайн хониной хурьган түргэн боргожожо, май һарада эхэһээ һалгаагдахаар бэеэ хүсэнхэйнүүд болодог гээшэ. Тиигэжэ зуһаландаа нүүһээр хурьгадһаа илгагдаһан эхэ хонидынь зунай тунга ногоотой бэлшээридэ һайса бэлшэхэдээ түргэн тамиржана гээшэ. Хонишоной энээхэн юрын онол аргые хазагайруулһандаа горитойхон алдуу гаргаха ябадал ажахынуудта яһала ушарна. Энэ юун дээрэһээб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хонишод эхэ хонидоо һайнаар бэлшээжэ, искусственна аргаар үрэжүүлгын эхилтэр хүсэд таргалуулхые оролдоногүй. Тиигэжэ хүшэ тамираар муу хонидынь саг соогоо ороондо оронгүй, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэринь нилээд унжагайрна. Дам саашаа түл абалгашье хоёр-хоёр хахад һарын туршада үргэлжэлжэ, хурьгадынь нэгэ жэгдэ томо болон боргожоногүй бшуу. Иигэжэ эхиндээ гаргагдаһан алдуунь жэлэй дүүрэтэр бүхы зорилгыень буруутуулна гээшэ.

Юрэнхы дээрэнь абажа харахада, республикымнай зарим аймагуудта иимэрхүү дутагдалнууд мүнөө хүрэтэрөө ушарһан зандаа. Жэшээлбэл, Хориин, Улаан-Үдын, Хэжэнгын, Сэлэнгын аймагуудай колхоз, совхозуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд эхэ хонидоо ороондо оруулхаар бэлдэхэ тушаа анхарнагүй. Олохон отарануудай хонид туранхай, заримдаа ургүүлхэ дүтэлһэнцье байна. Тиихэдэ дурсагдагша аймагуудай олохон ажахынууд байгша ондо хурьгадаа эхэһээнь орой һалгаажа, хүшэ тамирыень хүсэд абхуулаагүй. Гэхэтэй хамта, ототой хонидые бэдэрхэ хусануудаа шахан таргалуулаагүй байна.

Зарим колхоз, совхозуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд ороондо орохо хонидойнгоо хүшэ тамирые хараадаа абангүй, искусственна аргаар үрэжүүлгэеэ үглөө, мүнөөшье эхилхээр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ. Жэшээлбэл, Улаан-Үдын аймагай «Дружба», «Советская Россия» колхозуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд хурьгадаа эхэһээнь һалгаагаагүй аад, хусануудые табиһан байна. Хүшэ тамираар муу хонидтоо хуса табиһан эндэхи хонишод искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри ябуулангүй, урданайнгаа «барга» аргаар хонидоо ороондо оруулхые хүсэһэн байна. Тиихэдээ тус ажахынуудай хонишод, мэргэжэлтэд хонидоо гансашье һубайруулха бэшэ, мүн түл абалгаяа 4—5 һарын туршада үнгэргэхые һэдээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эдэ бүхы баримтанууд юу тайлбарилнаб гэхэдэ, зарим ажахынуудта хони үсхэбэрилгые хүгжөөжэ, үүлтэрыень һайжаруулха, олон хурьга абажа, нооһо ехээр хайшалжа, тарган мяха абаха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй, харюусалгата ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһан ябадал болоно.

Ороондо орохо хонидые хүсэд таргалуулхын тула үглөөнэй 5—6 часһаа үдэшын 9—10 час болотор һайн ногоотой бэлшээридэ адуулха зэргэтэй. Үдэрэй халуунда һэрюун дал,хушалта доро 3—4 часай туршада амаруулха хэрэгтэй. Тиигэжэ сүүдхэдээ 14—15 часай туршада 4 дахин уһалжа бэлшэһэн хонид түргэн таргалжа, олоороо ототой болодог байха юм.

Һүрэг хонидойнгоо хүсэд таргалжа, сүүдхын 60—70 хониной ототой болоходо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ эхилхэдэ таарамжатай байдаг. Энэ үедэ хонидые үрэжүүлхэ хаһа оройдоол 30—35 хоногой туршада үргэлжэлдэг байна бшуу.

Гадна хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэеэ эхилхэһээ урид хусануудайнгаа үрэһэ наринаар шалгажа, һайса таргалуулха болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ Зэдын, Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудай зарим ажахынууд эхэ хонидоо хусаһаа һая абтаһан үрөөр үрэжүүлжэ дүршэнхэй юм. Тиин байгша ондо энэ арга улам дэлгэрхээр хараалагдана. Хусаһаа һая абтаһан үрөөр хонидоо үрэжүүлхын тула һайн үүлтэрэй хусануудые гүрэнэй үүлтэртэ малай станцинуудһаа абахада болоно.

Гадна ототой хонидые бэдэрхэ хусануудые отарануудта (100 эхэ хонин бүридэ 2 хуса) табиха хэрэгтэй. Тиихэдээ хусануудынь шадалтайнууд, үүлтэрэйнгээ шэнжээр I классай байха болоно.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгые һайнаар үнгэргэхын тула ажалаа һайн мэдэхэ, мэргэжэһэн техник-үрэжүүлэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, зарим ажахынууд техник-үрэжүүлэгшэдэй курсада мал ажалда хүдэлөөгүй, дүршэл шадабаригүй, еруул хүнүүдые эльгээнэ. Тиигэжэ хонидые үрэжүүлгэнь зоотехническэ заабариин ёһоор ябуулагданагүй.

Үрэжүүлгын пунктнууд сэбэр, дулаан, һаруул байха ёһотой. Гадна гүрэнэй үүлтэртэ малай станцинуудай автомашинануудые аймагуудай «Сельхозтехника» нэгэдэл заһабарилжа үгэхэ болоно. Тиигэжэ ажахынуудай хонишод, зооветеринарна мэргэжэлтэд эдэ бүхы заабаринуудые бултыень хазагайруулангүй бэелүүлжэ, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бүри олон хурьга абажа түлжүүлхын түлөө оролдохо зэргэтэй.

И. БОЧКАРЕВ,
гүрэнэй үүлтэртэ малай республиканска станциин ахалагша зоотехник.

...РАЙСОВЕДЭЙ СЕССИ

...н-Үдын Советскэ районой ажалшадай депутадуудай ...сесси боложо, эмхидхэлэй асуудал тэндэ зүбшэн хэлсэг...

...оо хүдэлмэридэ орохо болоһонтойнь дашарамдуулан, ...шеевые районой ажалшадай депутадуудай Соведэй ...эхэ комитедэй түрүүлэгшын уялгаһаа сесси сүлөөлбэ. ...тскэ районой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүй...комитедэй түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшээр А. К. ...ние сесси һунгаба. Нүхэр Чебунин урда тээнь республи...Министрнүүдэй Соведэй кинофикациин управлениин на...аар хүдэлжэ байгаа.

Хэдэхэн жэлэй саада тээ Улаан-Үдын С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр болон шаажан гүйлгэһэн амһартануудые бүтээдэг завод техническэ зэбсэгжэлгээрээ һула, городой гээгдэнги предприятинуудай тоодо ябадаг һэн. Үйлэдбэрилдэг продукциинь тоо үсөөн байгаа.

Харин мүнөө тус завод урданайхиһаа танигдашагүйгөөр хубилаа. Хоёр гурбан жэлэй саада тээ эхилһэн заводые шэнэдхэн үргэдхэхэ хүдэлмэри түрүүшынгээ үрэ дүн харуулба. Энэ талаар гол ажалынь үшөө урдаа — хамта дээрээ заводые шэнэдхэн һэльбэлгэдэ дүрбэ гаран миллион түхэриг гаргашалагдаха юм.

жа, үйлэдбэридэ ашаглахаар тушааһан байна. Тиихэдэ Владимир Петрович Дерябин амһарта зөөхэ конвейер, амһартануудай хабхагай түхэл маягые ондоогоор, гоёхоноор хэхэ түхеэрэлгэ зохёожо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ һэн.

Эндэхи инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ бригадын гэшүүд өөһэдынгөө һалбарида бии болоожо байһан шэнэ юумэнүүдээр, шэнэ туйлалтануудаар ходо һонирхожо байдаг. заводойнгоо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ болохыень шэлэн абадаг байна. Энэ шухала хэрэгтэ, мүн техникэ болон үйлэдбэриин технологи саг үргэлүнгэргэхэ, шаажан гүйлгэдэг цехтэ хоёрдохи поточно лини табиха, шаажангаар жэжэ болон уран һайхан зүйлнүүдые бүтээхэ цехэй-барилга дүүргэжэ, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр, шадамар бэрхэ кадрнуудаар хангаха гэхэ мэтэ болоно. Эдэ хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа ябажа байна.

Заводой үйлэдбэридэ электрын элшэ хүсэн ехээр гаргашалагдадаг юм. Тэрэнэй үнэ сэн бүтээһэн продукциин үнэ сэнгэй бүридэлдэ ехэхэн һуури эзэлдэг. Тиимэһээ электрын элшэ гамнаха, багаар хэрэглэхын түлөө тэмсэл заводой коммунистнуудай анхаралда ходо байһаар. Зарим шаажан амһартануудые галдангүй бүтээхэ технологи зохёогдожо байна. Амһарта галдан хатаадаг электропешэнүүдые ехэ болгохо, хүсыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри дүүрээ, өөһэдын хүсөөр электросушилка ба элеватор зохёон бүтээгдэжэ, ашаглагдажа эхилээ. Эдэ бүгэдэндэ коммунистнууд Стяжкин, Дерябин, электрик А. В. Долгин гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хубитаяа оруулһан байха.

Мүн РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша Никанор Семенович Титов, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилдаг слесарь залуу коммунист Г. Б. Батоев, штамповочно участогай ахалагша мастер, партиин гэшүүн Анатолий Андреевич Кругин болон бусад техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсожо, ехэхэн юумэ бүтээһэн байна. Юрэнхыдэнь тэмдэглэбэл, заводой юһэдэхи хүдэлмэришэн бүхэнинь урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ хабаадалсадаг болонхой. Заводые шэнэдхэн үргэдхэлгэтэй дашарамдуулан, урлан нарижуулагшадай үмэнэ бүри ехэ зорилгонууд табигданхай.

Научно-техническэ дэбжэлтэ хадаа мүнөө үе сагай шухала эрилтэ болонхой. Энэ эрилтэдэ харюусамаар үйлэдбэреэ эмхидхэжэ, ажал хүдэлмэридөө шэнэ техникэ ба технологи нэбтэрүүлжэ, ажалай шэнэ түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ коммунистын нэрэ хүндын хэрэг гэжэ манай парти заадаг. Энээниие С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой коммунистнууд һайса ойлгоно. Тиимэл хадаа тэдэнэр техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябалсана бшуу.

Багахан завод. Теэд ажалшадай ажаһуудалда хэрэгтэй шухала зүйлнүүдые бүтээнэ. Заводой гаргаһан элдэб янзын амһартанууд ороной олон хизаар, областьнуудта эльгээгдэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ тус заводой коллектив ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ехэхэн уялгануудые абаһан юм. Гол уялгань гэбэл, жэлэй даабарие бүхы талаарнь декабриин 28 болотор дүүргэхэ гэһэн юм. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо заводой коллектив жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, түсэб болон абаһан уялгаа дүүргэжэ ябана. Үнгэрһэн 7 һарын туршада 4,5 тонно шаажан, 7 тонно түмэр зүйлнүүд алмагдаа. Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ой—1973 оной июлиин 1 болотор эндэхид 12 янзын шэнэ түхэлэй шаажан амһартануудые бүтээдэг болохо.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе заводой коллективэй ажалай шэнэ амжалтаар угтаха байһандань найдамаар.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ШЭНЭ, ТҮРҮҮ ЮУМЭ ҮҮСХЭГШЭД

Мүнөө заводой коллектив, эндэхи партийна организаци ямар гол зорилго шиидхэжэ байнаб? Энэ асуудалда харюусахадаа, заводой партийна эхин организациин секретарь Макар Павлович Павлов ингэжэ хөөрэнэ:

— Манай гол зорилго хадаа заводойнгоо үйлэдбэридэ научно-техническэ дэбжэлтын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ, энээнэй тулада гол участогуудаа техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, үйлэдбэриин технологиие саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулхые оролдохо хэрэг болоно. Энэ ехэ хүдэлмэри коммунистнуудаар толгойлхо ёһотой, толгойлжо ябанашье гээшэ. Шэнэ түрүү онол арга ажалдаа хэрэглэхэ, эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гээшэ партиин гэшүүнэй нангин уялгануудай нэгэн болоно ха юм.

Заводой хүдэлмэритэй, коммунистнуудай ажал хэрэгтэй танилсаад байхада, парторгын хэлээшэ зүб гэжэ һанагдана.

Партийна организацинь томо бэшэ юм. Хамта 27 коммунист эндэ ажаллана. Тэдэнэй хахадынь үйлэдбэриин гол участогуудта сэхэ хүдэлжэ, өөһэдынгөө оролдосото ажалаар бусад нүхэдтөө жэшээ харуулжа ябана.

Жэшээлхэдэ, партиин гэшүүн Нина Станиславовна Сундукова амһартануудта шаажан гүйлгэнэ. Халаанайнгаа даабари саг үргэлжэ 110—115 процент эрхим шанартайгаар дүүргэдэг.

Өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, онол аргатай залуушуулые танилсуулхые хүсэжэ ябадаг хүн.

Үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ тусхай бригада эндэ байгуулагданхай. Тэрэниие Буряадай АССР-эй габьяата урлан нарижуулагша коммунист Александр Алексеевич Стяжкин хүтэлбэрилнэ. Бригадын хэһэн бүтээһэниие тоолохо болоо һаа олон. Заводой главна инженер коммунист А. А. Казьмин, конструктор В. К. Давыдов ахалагша технолог партиин гэшүүн В. П. Дерябин гэгшэдтэй хамта нүхэр Стяжкин амһартануудые хатааха тусхай элеватор зохёожо тодхоһон, ажал дээрэнь туршажэ нарижуулан һайжаруулха, мүнөөнэй эрилтэдэ харюусама һайн шанартай продукци гаргаха асуудалнуудта бүхы хүдэлмэришэдэй, илангаяа коммунистнуудай анхарал партийна организаци хандуулна.

Техническэ дэбжэлтэдэ хабаатай асуудалнуудаар коммунистнуудай тоосоон, мэдээсэлнүүд партийна суглаан дээрэ, партбюрогой заседани дээрэ зүбшэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, завод дээрэ техническэ һуралсалай ямараар эмхидхэгдэһэн тухай коммунист Александр Павлович Хусаев (үйлэдбэриин һуралсалай талаар инженер) партийна суглаан дээрэ тоосоһон байна. Зарим участогуудта хүдэлмэришэдэй техническэ һуралсал һулаар эмхидхэгдэнхэй, хараалагдаһан сагтаа хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэгүй, энээн тушаа мастернуудта шанга эрилтэ табигданагүй. Хүдэлмэришэдэй техническэ бэлэдхэлэй һула дээрэһээ шэнэ техникэ ашаглалга удаарна, заримдаа голодоһон гарана гэһэн хурса шүүмжэлэл гаража, нүхэр Хусаевта эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха гэһэн шанга эрилтэ коммунистнууд табяа һэн.

Бүри һаяхан, августын 23-да болоһон нэмэл партийна суглаан дээрэ «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар партийна организациин, заводой коллективэй бэелүүлхэ хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Заводой главна инженер коммунист Анатолий Алексеевич Казьмин элидхэл хэһэн байна. Партийна суглаанай баталан абаһан тогтоол сөө энэ талаар бии байһан ехэхэн дутагдалнууд, тэдэнэй шалтагаанууд элирүүлэгдэжэ, дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба.

Гол зүйлнүүдынь гэбэл, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэн, коммунист бүхэн заводой техническэ дэбжэлтэдэ ямар хубитаяа оруулха байһанаа бодомжолжо, холын хараата түсэб зохёохо, шэнэ түхэлэй продукци гаргалгые ойрын сагта шудалха. үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудалаар научно-техническэ конференци һайнаар бэлдэжэ

ШЭНЭ ЗАВОД БАРИГДАХАНЬ

«Мал ажалай, шубуу үсхэбэрилгын ба тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулха машина, түхеэрэлгэ олоор бүтээхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолой ёһоор манай республика дотор хүдөө ажахын машинануудые бүтээхэ «Бурятсельмаш» завод баригдаха юм.

Заводой түрүүшын ээлжээн 1973 ондо ашаглалгада тушаагдажа, 1974 ондо 3 миллион түхэригэй продукци бүтээгдэхээр хараалагданхай.

Хүдөө ажахын машинануудые бүтээхэ энэ заводой барилгын проектнэ үнэ сэнгынь 2 миллион түхэригэй юм. Тиихэдэ энэ жэлдэ барилгада 200 мянган түхэригэй капитальна һомололго зорюулагдаад, тэрэ тоодо 300 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэгдэхэ байгаа.

Харин заводой барилгада һомологдоһон мүнгэн зөөри ашагтайгаар хэрэглэгдэнэгүй, барилга унжагайруулагдажа байна. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ байгаа Буряадай барилгын управлени хахад жэлэй хугасаада оройдоо 48 мянган түхэригэй гэхэ гү, али 16 процент хүдэлмэри хээ. Заводой түрүүшын ээлжээе 1973 ондо ашаглалгада тушааха тушаа тус управлени ёһотоор һанамжалнагүй.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ асуудалые хараж үзөөд «Бурятсельмаш» заводой барилгада Буряадай барилгын управлениин хангалтагүйгөөр хандажа байһые заагаад, энэ барилга түргэдхэхэ талаар зохихо хэмжээ абахыень управлениин начальник К. А. Воскаянц, 4-дэхи СМУ-гай начальник А. И. Рева гэгшэдые уялгалаа.

Технологическа бүхы түхеэрэлгэ хабсарган табиха техническэ документациие саг соонь бэлдэжэ тушааха гэжэ баригдажа байгаа заводой дирекциие Министрнүүдэй Совет мүн лэ уялгалһан байна.

ЭБТЭЙ ЭТЭЙ, ТҮРҮҮ ЗЭРГЫН КОЛЛЕКТ

(Залуу наймаалагшадай ажал хэрэг тухай)

«Ангара» магазинай үүдээр хүн зон досоошо-газаашаа таһалгаряагүй һүндэлнэ. Парфюмернэ таһагай прилавогай саана хоёр залуу басагад юумэ абагшадые уринаар энеэбхилэн угтажа, хэрэгтэй юумыень ехэ бэрхээр оложо үгэнэ.

Горпромторгын комсомолой комитедэй секретарь Люда Петрова хара халаадтай, саб гэмэхэн бэетэй эхэнэрые дуудажа намтай танилсуулха зуураа, ямар хэрэгтэй ерэһыемни тэрээндэ ойлгуулаадхина.

Галина Петровна Срибная хадаа энэ таһагые даадаг хүн байшоо. Ажал тухайгаа хөөрэжэ эхилхэдээ, ханада үлгөөтэй «Комсомол-залуушуулай бригада» гэһэн гаршаг намда харуулжа:

— Социалис мүрысөөндэ яһала бараг амжалта туйлаһанайнгаа түлөө иимэ нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртөөбди, — гээд, —Хүлисэгты, би шэнэ бараа тушаажа абахамни. Валя! Ерэл даа, — гэжэ хүб хүхэхэн нюдэтэй, ехэ уринаар энеэбхилһэн басага дуудажа асараад, намда нүхэд болон ажал тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень гуйба.

— Манай бригада соо зургаан басагад хүдэлдэг, — гэжэ Валентина хөөрөөгөө эхилбэ.— Олонхимнай ГПТУ дүүргэһэн юм. Бултадаа ажалдаа һайнаар хандадаг, эбтэй этэйшье хүдэлдэгбди. Үнгэрэгшэ кварталай дүнгөөр горпромторг соогоо магазимнай 2-дохи һуури эзэлээ. Энээндэнь манай таһагайхид шадаха зэргээрээ хубитаяа оруулаа һааб даа...

Үнэхөөрөөшье, энэ таһагта зан абаряараа илдамхан, хүдэлмэридөө шуналтай, бэрхэнүүд басагад сугларанхай гээшэл ха. Ехэл эдэбхитэй, хүхюу зон энэ таһагта хүдэлдэг. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан Нина Тюрнина «Ангарынгаа» комсомолой организациин секретарь юм.

Байгша оной март — апрель сооһоо эхилжэ, горпромторг соо дэлгэрһэн комсомол-залуушуулай бригадануудай хоорондохи социалис мүрысөөндэ хабаадахадаа, энэ парфюмернэ таһагай басагад ехэ шанга зорилгонуудые урдаа табиһан байгаа.

Жэшээлэн хэлэбэл, апрелиин 2-то үнгэргэгдэһэн комсомолой суглаан дээрэ хэлсэгдэһэн асуудалаар абтаһан тогтоолынь иимэ байгаа:

1. Эд бараа худалдаха түсэбөө дүүргэхэ.
2. «Алмалтын комсомолшуудай жаса» бии болгохо.
3. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха.
4. Ажалай болон ниитын журам наринаар сахиха.
5. Коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэхэ.
6. Политическэ болон культурна эрдэмээ дээшэлүүлхэ.
7. Сэбэрээр хубсалха.
8. Юумэ абагшадые һайнаар хангаха.

Энэ шанга уялга абаад байхадаа, коллективтэ элдэб хүшэр хүндэ юумэнүүд тохёолдоо. Тиигэбэшье басагад тэрэ бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа гээшэ. Парфюмернэ таһаг бараа худалдаха түсэбөө ходо дүүргэдэг. Түсэбынь тиимэшье бага бэшэ юм. Үдэр соо 1018 түхэригэй, һара соо 30000 түхэригэй бараа худалдаха ёһотой.

Энэ басагадай гол ажалынь гээшэ ааб даа. Харин энээнһээ гадна таһагайхид ниитын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

1971 оной октябриин 29-һөө эхилээд, ленинскэ шалгалта тушаалгын бэлэдхэл эхилээ һэн. Энээниие амжалтатай дабахын тула хүн бүхэн ажалдаа бэрхээр, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ, һуралсалаа улам саашань ябуулжа, техникум, институт, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуули дүүргэхэ ёһотой байгаа.

Урдаа табиһан эдэ уялгануудынь комсомолшуудай журамаа эрид бэхижүүлгэдэнь һайнаар нүлөөлөө, мүн элдэб янзын ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоһон ушар тэдээндэ сүлөө сагаа өөһэдтөө аша туһатайгаар, болбосон ёһоор хэрэглэхэ арга олгоо.

1972 оной февраль соо ленинскэ шалгалтын хоёрдохи шатые тушаажа байхадаа, хүн бүхэн өөрынгөө бэелүүлхэ комплексно түсэб абаһан байгаа.

Апрель соо шалгалта барилгын гурбадахи шата үнгэрөө. Тиихэдэ бригадын гэшүүн бүхэн тэрэ түсэбөө яһала һайнаар дүүргэһэн байна.

Апрелиин 15-най үдэр бүхэсоюзна коммунис субботник болоо һэмнай. Тэрээндэ гаража хүдэлхэдөө, үнэхөөрөө, эбтэй этэй, нэгэн һаналтай коллектив болообди гэжэ мэдэрээ һэмди гэжэ басагад хөөрэлдэхэ юм.

Теэд иимэ коллектив байгуулгада юун нүлөөлөөб? Бодоод үзэхэдэ, урдань ябуулагдаһан эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри, хамтын суглаан бүхэн, ниитын хүдэлмэридэ үүсхэлтэйгээр хабаадалга, кино, театрта суграа ошолго бүхэн ехэ удха шанартай байгаа. Ингэжэл коллективэй гэшүүд хоорондоо хани халуун харилсаатай, өөһэд өөһэдынгөө байдалаар һонирхон, эрмэлзэл дүтэрхы болоһониинь тобойсо харагдана.

— Басагаднай эдэбхитэйгээр уран һайханай коллективэй хүдэлмэридэ хабаададаг юм. Дуу дуулаха. хатар наадаха ехэ дуратайбди,—гэжэ Люба Донская намда хэлээ.

Энэ басаган иимэ юумэ эмхидхэхэдээ ехэ бэрхэ юм гэжэ Люда Петрова намда хөөрөө һэн.

Нигэжэ мүндэлһэн хани нүхэсэл, хамтын хэрэг, ниитын эдэбхитэй хүдэлмэри коллективэй саашанхи бэхижэлгэдэ туһална. Мүн тэрэнэй бата бэхи байһанайнь шалгалта болоно гээшэ ааб даа.

Басагад бултадаа тус тустаа ниитын даабаритай. түмэр түдэгэ суглу... мэри эрхилхэ хэрэ... Тамара Авилова даа... Нина Тюрина спорт... мэриин түлөө х... Өөрөө һайн спортс... Санаар урилдаана... нэгэтэ бэшэ түрүү... һэн байдаг.

Ажал хүдэлмэриһ... гаа һайнаар үнгэр... доор амархые ех... гээшэ ха. Энэ пар... һагай басагад су... театр харадаг, ста... заримдаа амаралты... нүүдтэ «Комсомолы... рог, Сурхайта нуур... гостой, Байгалай э... аятай зохидоор ам... даг заншалтай.

Харин тээсгэн үн... ралгын нэгэ үдэр... ошожо, шефтээ аб... до хабар өөһэдынг... риһан капустын бу... бэрлээд ерээ. Хож... нээ өөһэдөө хүряан... шааха юм хаш.

Энэ коллективэй... раха гэжэ ехэ орол... Мүнөө үедэ Валя... Москвагай совет на... очно институтда һу... Тюрнина Эрхүүгэй... маанай техникумд... энэ зундаа ороо. Х... Авилова Новосибир... техникум дүүргэһэн...

Иимэ эбтэй этэй... даг «Ангара» маг... фюмернэ таһагай... коммунис ажалай бр... нэрэ зэргэдэ хүр... РСФСР-эй худалдаа... министерствын 1971... дэ гаргаһан тогто... «Комсомол залуушу... да» гэһэн суутай... СССР-эй байгуулаг... жэлэй ойн һайндэр... амжалтаар угтахые... леэжэ байна. Үнэх... мунис ажалай жэшэ... ябаһан тус коллект... ехэ амжалта туйл... ниинь дамжаггүй.

Ц. ЦЫРЕНДО...

Улаан-Үдэ.

45 ХОНОГООР УРИДШАЛБА

Зунай һарануудта һү ехээр һаахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон колхозоймнай һаалишад, үхэр адуулагшад гүрэндэ 7.100 центнер һү худалдаха юһэ һарын түсэб 45 хоногоор уридшалан дүүргэжэ, ехэхэн амжалта туйлаба. Даабариһаа гадуур 52 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 1308 центнер һүн гүрэндэ ехээр худалдагдаа.

Һаалиимнай гурбан фермэнүүдэй малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Н. М. Сластина, А. С. Кошелева, С. А. Шурыгина, У. З. Назарова, Н. С. Иванова болон бусад һаалишад урда мэтэ түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр үнеэн бүхэнһөө июль һарада тус тустаа 220—260 килограмм һү һаагаа.

Колхозой бүхы 600 үнеэдэй тус бүриһөө үдэртөө хахад пүүд гэхэ гү, али бүхыдөө дунда зэргээр 35 центнер һүн һаагдажа, 30 центнерынь тушаагдана. Үдэр бүри гурбан машина һүн Улаан-Үдэ абаашагдана.

Туйлаһан амжалтаараа зориг-жоһон малшад, һаалишаднай бии байгаа арга боломжоёо хаража үзөөд, гурбадахи кварталай дүүрэтэр үшөө 1300 гаран центнер һү тушаахаар мэдүүлнэд.

С. БАДМАЕВ,
Мүхар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой главна зоотехник, хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

СҮЛӨӨ ЗАБДАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

Байгалаар урадхуулагдаһан түрүүшын сигара модон Байгалай модоной базада май һарын һүүл багта хүрэжэ ерээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ахалагша мастер Н. И. Исмагуловай даадаг бригада модые холо далайда угтан абажа байнхай. Сигара болгон холбоолдожо уягдаһан модон хэрэгтэй газартаа хүргэгдөөд, тэндээ нэгэ бага байлгагдаһанай һүүлээр уһанһаа гаргагдана.

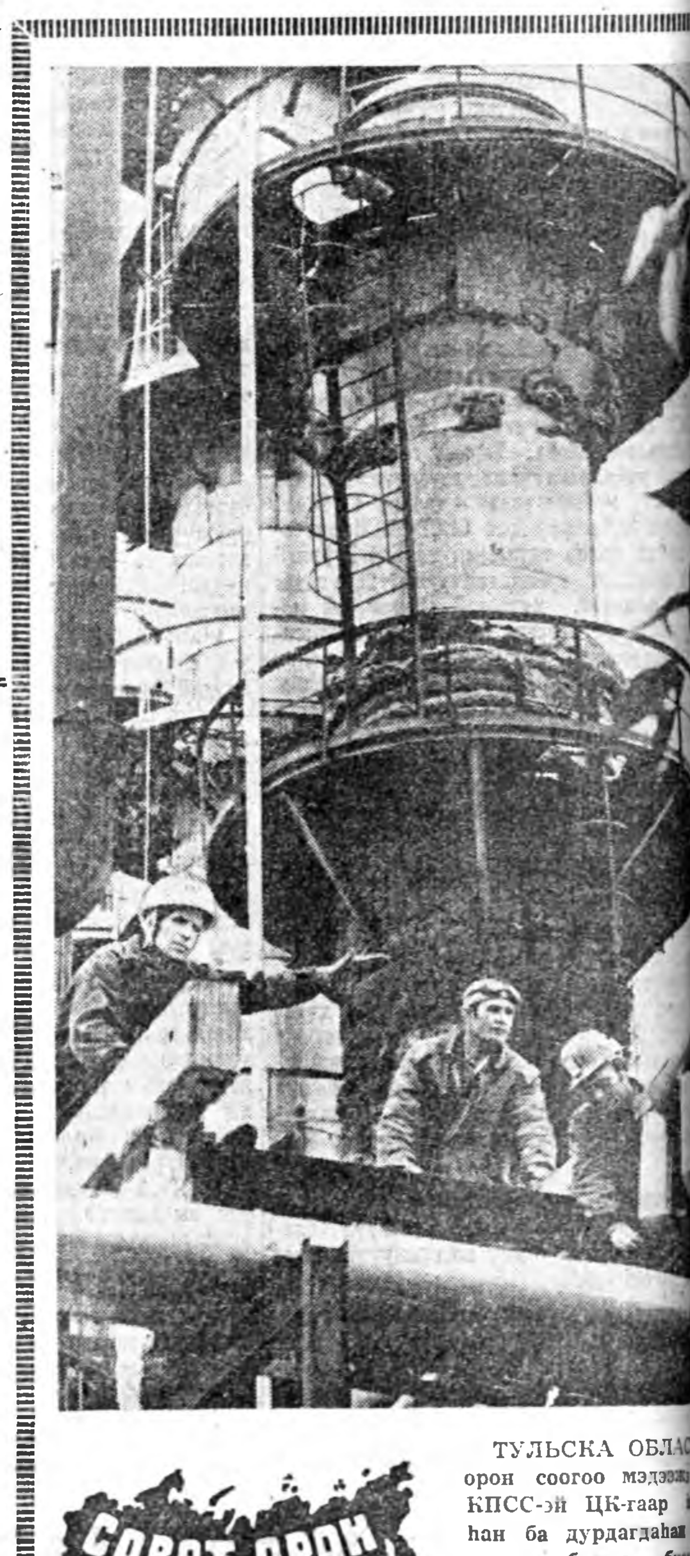
Нүхэр Исмагуловай бригадын гэшүүд 7500 кибометр модо далайда угтан абаад, уһанһаа гаргаа. Энэ ажал дүүргэдэг транспортерой хүдэлмэришэд мүн лэ эршэмтэй шангаар хүдэлнэ. Мастернууд Ю. И. Козулин, В. Г. Горшков, О. П. Ардышев гэгшэдэй бригадануудай хүдэлмэришэд түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар ашаглажа, халаанайнгаа даабарине холо үлүүлдэг.

Крановщигууд Семен Ивачев, Алексей Якимов халаан бүридэ 700 кубометр модо уһанһаа гаргадаг болоо. Модо уһанһаа гаргадаг цехэй коллектив СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, модо урадхуулгын хаһын үедэ 1040 мянган кубометр модо уһанһаа гаргаха гэжэ шиидэһэн юм. Энэнь недондо жэлэйхиһээ 40 мянган кубометрээр үлүү.

Модо урадхуулгын эхилһэнһээ хойшо баазын хүдэлмэрилэгшэд 113723 кубометр модо уһанһаа гаргаа. Баазын коллектив энэ ажал яһала саг болзор соонь дүүргэдэг байбашье модые уһанһаань бүри түргэнөөр гаргадаг болохо гэжэ оролдоно. Һаяын үдэрнүүдтэ эндэ автомат шахуу үшөө нэгэ лини, ашаанай кран ашаглалгада тушаагдахань.

Уһаар урадхуулагдаһан модон үдэр бүхэндэ эндэ ерэжэл байна. Цехэй хүдэлмэришэд сүлөө забдагүй ажаллажа, даабаряа һайнаар дүүргэнэ.

А. МЕЩЕНИН.

Совет орон доторнай

КОМИ АССР. **СССР ба НРБ-гэй хоорондохи хэлсээнэй ёһоор Комиин республикада болгар хүдэлмэришэдэй, совет болон болгар мэргэжэлтэдэй хүсөөр модо бэлэдхэлгын гурбан томо предприяти бодхоогдожо байнхай. Косланска, Ертомско ба Селибскэ леспромхозууд жэлдээ хоёр миллион зургаан зуун мянган кубометр модо бэлдэжэ байха хүсэтэй юм.**

Мүнөө Коми АССР-тэ болгар хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй томохон отряд хүдэлжэ байна. Эндэ зуу гаран модо бэлэдхэлгын бригада хүдэлнэ. Тиихэдэ үдэр бүри эндэхи складуудта гурбан мянга гаран кубометр модон абаашагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Косланска модо бэлэдхэлгын предприятиин досдо склад. Байгша ондо болгар модо бэлэдхэгшэд миллион гаран кубометр модо бэлдээ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТУЛЬСКА ОБЛАС... орон соогоо мэдээж... КПСС-эй ЦК-гаар ... һан ба дурдагдаһан... ленна болон бус... приятинуудай хүдэлм... тэрүүлэгдэхэ гэһэ... скэ туршалга үрг... Химическэ комбина... тив тэрэнэй хоёрд... бэелүүлжэ эхилээ. ... хүдэлмэрише зогсоо... рэнэй түхеэрэлгэн... нэлжэ ороо. Тиигэж... дотороо шэнэ техно... рүүлжэ байнхай. Г... та табан жэлэй ту... комбинат 47,5 проц... продукци үйлэдбэр... даг болохо юм. Х... сэнь 60 процентээр...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... һаа) «Союзпромэ... тын Щекинскэ ... хабсаргагшад И. А... А. М. Полков, М. ... гэгшэд тус комби... дэй нэгэндэ түмэр ... дые хабсаргажа би...

ТАСС-ай фото...

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮНҮҮД

ПЕЭШЭНШЭН

Орлиг тосхоной бүхы гэр байшуудта шабар пеэшэнүүд бии. Тэдэнэй бултыень Балдан-Гомбо Хайдаков табиhан юм гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүй. Юуб гэбэл, энэ нүхэр хадаа бүхы наhан соогоо пеэшэншэнээр ажаллаа. Гансал дайнай үедэ энэ мэргэжэлээрээ ажаллангүй, фашистнарые үй бусы сохилсоhон юм. Дайнhаа бусаад дахин өөрынгөө дуратай ажалда ерээ.

Хаана шэнэ гэр тобойлдон бодоноб, тэндэл Балдан-Гомбо үбгэн пеэшэниинень табижа, шэнэ гэрэй түрүүшын утаа бааюулдаг.

Тэрэнэй ажалдаа шадамар бэрхэ хадань манай нютагаархин «алтан гартай Гомбо» гэжэ нэрлэдэг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ нүхэр Хайдаков аймагай коммунальна ажахын таhагта ажаллаа.

Энэ үбгэн гансашье пеэшэн бэшэ, харин уран дархан юм. Балдан-Гомбо Хайдаков hайн хүдэлhэнэйнгөө түлөө нүхэдэйнгөө, эмхи зургаанайнгаа зүгhөө ходо магтаалда хүртэдэг.

Мүнөө Балдан-Гомбо үбгэн пенсидэ гаранхай. Теэд миин hуужа шададаггүй. Хирэ-хирэ болоод лэ өөрынгөө хуушан ажалда ябахыень харахаш.

Амаралтада гараашье hаа, ниитэдэ туhатай нэмэритэй ябанал даа.

НЯНИ

Өбшэнхонуудынь ялайтар аршагдаhан больницын hаруул палата соо хон жэн. Үдэрэй эдеэнэй удаа үбшэнтэн амаржа байна. Сонгойнэй номгон тэнюун нойрто хэдэншье hаалта хэнэгүй. Гансал хаа-хаана, дежурна сестрагай таhаг соо, телефоной хонгирхо абяан ха-ха дуулдаха юм.

Энэ ариг сэбэрые, үбшэнтэнэй байрануудта аалин намдуу байдал сахидаг хүн Соня абгай юм. Набтархан бэетэй, табяад наhандаа дүтэлжэ ябаа эхэнэр.

Больницын бүхы алба хаагшад, үбшэнтэншье энэ эхэнэртэ гансал Соня абгай гэжэ хандадаг. Сэбэг Балдановна Шагдурова Орлигой больницада няниин уялга дүүргэжэ захалhаар хори гаран жэл болоо. Ажалдаа нарин нягтаар хандадаг. Урин налагай зан абаритай. Хүндэ заатагүй туhалха гэжэ оролдожо ябадаг.

Нэгэтэ суг хүдэлдэг Вера гэжэ нэрэтэй няниинь хүдөө нютагта байhан үхибүүн үбдэжэ, түргэн ошохо дуудалга ерээ бэлэй. Тушаан боложо, тэрэ үдэр Вера халаандаа орохо байгаа. Залуу эхэнэрэй яахаашье ойлгожо ядашоод байхадань, Соня абгай хажуудань дүтэлбэ:

— Зай, Вера, ехээр бү голхоро. Үхибүүндээ ошоод ерэ. Би шинии түлөө байгуужам!

Үгышье hаа, Соня абгай хүндөөр үбдэhэн нүхэдтэ али болохоор туhалхые оролдодог. Сай гү, али шүлэ, бэшэшье хэрэгтэй юумэ асаржа үгэдэг.

Тэрэнэй халаанай үедэ больницада яhала ариг сэбэр, абяа шэмээгүй байха. Абаhаар лэ Соня абгай халаандаа гараа байна гэжэ, мэдээдхихэш.

Оролдосотой ажалаараа, хүндэ эрхим hайнаар хандадагаараа Сэбэг Балдановна зоной дунда ехэ хүндэтэй болонхой.

Ажалшадай элүүр энхые сахилгада габьяатай байhанайнгаа түлөө Сэбэг Балдановна Шагдурова КПСС-эй Ахын райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаа.

ХИЛЭЭМЭШЭН

— Хара-Хужарай пекарнида hайн шанартай хилээмэн баригдана гэлсэнэ. Тэндэhээ хилээмэ асархамнай гү? — гэжэ урда талын түглэ соо модо отолжо байгаа хоёр хүнэй нэгэн хэлэбэ.

— Болохол даа. Харин хилээмэн байха гү? Холын малшад ерээд дууhыень абажа ябашадаг юм, — гэбэ нүгөөдэнь.

«Коммунизм» колхозой хоёрдохи бригадын түб Хара-Хужар тосхоной пекарнида нүхэр Мунконова Дулма Лопсоновна олон жэлдэ ажаллана. Эдэ жэлнүүдэй хугасаа соо Дулма Лопсоновна ажалдаа яhала дүршэжэ, хилээмэ барилгын талаар бэрхэ мэргэжэлтэн болоо юм. Тэрэнэй бүтээhэн продукци ажалшадай, малшадай зүгhөө үндэр сэгнэлтэ абана.

— Манайшни пекарни Орлигэйхиhоо hайнаар хүдэлдэг юм. Хилээмэнэй шанаршье hайн байдаг, — гэжэ малшад хэлэдэг.

Бригадынхид хилээмээр таhалдажа үзөөгүй. Харин Орлигто элдэб шалтагаанаар пекарниин ажаллахаа болиходо тэндэхи зон Хара-Хужарhаа хилээмэ аблашадаг заншалтай.

— Бригадынгаа зониие hайн шанартай хилээмээр хангаха гэжэ оролдоноб. Үбhэшэдтэ, холын малшадта хилээмыень хатаажа үгэдэг байнаб, — гээд пекарь нүхэр Мунконова Д. Л. хөөрэнэ.

Вл. ГАЛСАНОВ,
Ахын аймаг.

БУРЯАД ХЭЛЭН ТУХАЙ ШЭНЭ НОМ

Һаяхан Буряадай номой хэблэл эрдэмэй кандидадууд Ц. Б. Будаев И. Д. Бураев хоёрой «Буряад хэлэн» гэhэн ном ород хэлэн дээрэ гаргаба.

Буряад хэлэн тухай гол мэдээсэлнүүдые согсолhон, уншагша олониитэдэ тааруулhан багахан ном бэшэхэ гэhэн зохёолго авторнууд урдаа табиhан байна. Энэ ном уншаад байхада, зохёогшодынь зорилгоёо яhала амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ харагдана.

Оршол соонь буряад хэлэн тухай юрэнхы мэдэсэнүүд, мүн тус хэлэнэй түүхэhээ зарим баримтанууд үгтэнэ.

Буряад зон Советскэ Союзда, Монголой Арадай Республикада, КНР-эй хойто захын Шэнэхээн гэжэ нютагта ажамидардаг. 1970 оной бүридхэлэй мэдээгээр, Советскэ Союзда 315 мянган буряад хүн hуудаг, тэдэнэй 92,6 процентнь буряад хэлые өөрын түрэлхи хэлэн гэжэ тоолодог байна.

Буряад хэлэн монгол хэлэнүүдэй тоодо ородог, харин монгол хэлэнүүд алтайн хэлэнүүдтэ хабаадуулагдадаг. Олонхи эрдэмтэдэй тухайлжа бододогой ёhоор, хэзээ нэгэтэ эртэ урда сагта байhан нэгэ хэлэнhээ гурбан хэлэн—тюрскэ, монгол болон тунгус-манжуур хэлэнүүд гаржа, саашадаа олон түрэл хэлэнүүд боложо хүгжэhэн байна. Жэшээнь, таба-зургаан зуун жэлэй саана монгол хэлэнэй зарим диалектнүүдhээ мүнөөнэй монгол хэлэнүүд, тэрэ тоодо буряад хэлэн бүрилдэжэ эхилhэн байгаа.

Совет засагай жэлнүүдтэ буряад хэлэн оксо түргэнөөр, амжалтатайгаар хүгжэжэ, буряад социалис нациин хэлэн болонхой гэжэ баталагдана.

«Буряад литературна хэлэн ба тэрэнэй дүрим нормонуудынь» гэhэн бүлэг соо тус хэлэнэй бэшэгэй, зүбөөр үгүүлгын, грамматическа, үгын сангай (лексическэ) болон үгэ бүтээлгын дүримүүд тухай тодо тодоор хэлэгдэнхэй.

«Буряад нютаг хэлэнүүд ба тэдэнэй литературна хэлэнтэеэ харилсалга» гэhэн удаадахи бүлэг соо нютаг нютагуудай хэлэнэй баялигые яажа зүбөөр хэрэглэхэ тухай hанамжалагдана. Энээнhээ гадна буряад хэлые шэнжэлhэн түүхэ тухай, энэ хэлые дунда, дээдэ hургуулинуудта яажа үзэдэг, энэ хэлэн дээрэ ямар ном hудар, газетэ журналай мүнөө гарадаг тухай, тэрэшэлэн бүтээлгэ болон терминүүд тухай энэ ном соо хэлэгдэнхэй.

Олониитэ зондо зорюулагдаhан ном байhан туладань дурдагдаhан асуудалнуудаар авторнууд урдань гараhан шэнжэлгэнүүд доторхи мэдээсэлнүүдые абажа хэрэглэhэниинь зүйтэй. Гэбэшье зарим газарта өөhэдын зүгhөө шэнэ дүгнэлтэнүүдые хэhэн мэтэ байна. Жэшээнь, үгын сангай онсонууд тухай хэлэхэдээ, авторнууд олонхи үгэнүүдые литературна гү, али бэшэ гү гэжэ яhала бэлэхэнээр илгаруулhаар болоо гэжэ зүб ажаглаа. Мүн манай буряад хэлэндэ эхирэд-булгадай, алайр-түнхэнэй, хоринн, сонгоол-сартуулай—иимэ дүрбэн бүлэг нютаг хэлэнүүд бии гээшэнь hонирхолтой. Бүлэг бүхэниинь оло илгаатай. Жэшээнь, эхирэд-булгадай нютаг хэлэндэ соо Качугай, Эхирэд-Булгадай, Ольхоной, Боохоной, Баяндаяанай болон Байгал-Хүдэриин буряадай хэлэн гэжэ хубаардаха байна, алайр-түнхэнэй бүлэгтэ Алайрай, Түнхэнэй, Ахын болон Захааминай буряадуудай хэлэн хабаадана.

«Национальна хэлэнүүд ба хэлэнүүд хоорондын харилсаанай хэлэн» гэhэн бүлэг соо манай республика болон буряад зоной дотор буряад, ород хэлэнүүдэй тус тустаа дүүргэдэг үүргые зүбөөр тодорхойлоно. Олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн орон дотор нэгэ ниитэ хэлэгүйгөөр хангалтатай hайнаар харилсахын аргагүй. Энэ ушарые hайн ойлгодог манай ороной үндэhэ яhатад түрэлхи хэлэнэйнгээ хажуугаар ниитэ хэлэн болгошо ород хэлые hайн дураараа шудалан үзэнэ. Һүүлшын тоо бүридхэлэй ёhоор, бүхы буряадай 66,7 процентнь түрэлхи буряад хэлэнhээ гадна, ород хэлые hайн шудалhан байба. Ород хэлэ шудалhан зоной түрэлхи хэлээ орхиходонь болохо гэжэ хэншье манда хэлэдэггүй. Тад hөөргэ, манай парти, правительство үндэhэн хэлэнүүдые адли тэгшэ улам хүгжөөхэ бүхы арга боломжо олгоно. Харин мүнөөнэй Хитадтахи байдал харабал, тэндэхи үндэhэ яhатадые баалалтаар хитад хэлэндэ оруулха, бултыень хитад болгохо гэhэн хархис политика ябуулагдажа байдаг. Мүнөө үндэhэн хэлэн дээрэ ном hударшье гарахаяа болижо, тэрэниие hургуулидашье үзэхэеэ болинхой. Энэ хоёр байдалые сасуулхада, манай орон дотор бэелүүлэгдэдэг, КПСС-эй национальна политикын ямар сэсэн, зүб байhыень тон элеэр гэршэлнэ. Манай ороной үндэhэ яhатад, тэрэ тоодо олонхи буряадуудшье ород болон түрэлхи хэлэеэ адли тэгшээр мэдэдэг байха гэжэ эрмэлзэн оролдоно.

Ц. Б. Будаев И. Д. Бураев хоёрой номынь бүхы дээрээ hайн гэбэшье, зарим тэды багахан дутагдалтай хэбэртэй.

Буряад болон бусад монгол хэлэнүүд гол түлэб XIV—XVI зуунай үедэ бүрилдөө гэhэн проф. Г. Д. Санжеевэй hанамжада заhабари оруулжа, буряад хэлэнэй бүрилдэжэ эхилhэниинь бүри үнинhөө эхитэй гэhэн бодол гаргана. Эндэ хоёр ондоо зүйл худхагдаа гэжэ hанахаар. Буряад нютаг хэлэнүүдэй, жэшээнь, эхирэд-булгадай нютаг хэлэнэй бүрилдэжэ эхилhэниинь үнэхөөрөө холын түүхэтэй. Гэбэшье хэдэн диалектhээ бүридэhэн ниитэ буряад хэлэнэй бүрилдэлгэ проф. Г. Д. Санжеевэй зааhанhаа урда эхилээгүй гэжэ hанахаар. Эхирэд, булгад, хори, хонгоодор, табангууд, сонгоол, сартуул гэхэ мэтэ эсэгын зон Россин гүрэндэ хамжаhанайнгаа удаал бэеэ дааhан арад болон нэгэдэн ниилэжэ түгэсөө юм гэжэ түүхэшэдшье hанамжалдаг шуу. Хэрбээ буряад хэлэнэй үни холоhоо бүрилдэжэ эхилhэн hаань, доторойнь илгаа мүнөөнэйхиhөө Һураггүй бага байха hэн хаш.

Авторнууд буряад литературна хэлэнэй хажуугаар олон диалектнүүдынь хүгжэлсэнэ гэнэ (8 нюур). Харин үнэн дээрээ нютаг хэлэнүүд хүгжэн hалбарна бэшэ, харин литературна хэлэнэй нүлөөн доро улам доройтон, саашадаа үгы болон hалаха зүйл ха юм.

Буряад литературна хэлэн бэшэгэй ба аман гэжэ хоёр янзатай гээд зүб хэлэгдэнэ (8 нюур). Зүбөөр аман литературна хэлэнэй хаана хэрэглэгдэдэгыень тоолоходоо, тэрэнэй радиодо, мүн зоной үдэр бүриин харилсаанда хэрэглэгдэдэгыень дурдаагүй. Жэшээ холуур бэдэрэлтэгүй, тус номой авторнуудые абаашье hаамнай, нэгэниинь сонгоол, нүгөөдэнь боохон гарбалтай зон байна. Гэбэшье тэдэнэр нютагайнгаа бэшэ зоноор аман литературна хэлээр зугаалдаг шэнги агша.

Шэнэ дүримэй ёhоор, причастна, деепричастна обородууд гансал хойто тээгээ запятойгоор илгагдаха ёhотой гэжэ зүб хэлэhэн аад, «hургуулиhаа гэртээ бусахадаа, библиотекэдэ орохоб» гэжэ энэ ушарта таарахагүй жэшээ юундэшьеб харуулаа.

Үшөө нэгэ дутагдал гэхэдэ, авторнууд урдань гараhан өөhэдынгөө зохёолнуудhаа зарим зүйлнүүдые тэрэ зандань буулгажархиhан байна.

Энэ мэтын hар-шэрхэн дутагдалтай байбашье, Ц. Б. Будаев И. Д. Бураев хоёрой энэ номынь буряад хэлэндэ хабаатай үргэн уншагша олониитэдэ туhатай байха гэжэ, найдахаар.

Л. ШАГДАРОВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

НРБ. Электрын элшэ хүсэнэй «Бобов дол» гэжэ томохон комплексын барилга социалис оронуудай ашатай туhатай хани харилсаанай үрэ дүн болоно. Тэрэнэй барилгада СССР, Польшо, ГДР, Венгри, Чехословаки, Югослави шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые бэлдэжэ эльгээнэ. «Бобов дол» орон доторхи эгээл томо ТЭЦ болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Польшын ба Болгариин инженернүүд түхеэрэлгэ яажа хабсаргаха тухай хэлсэжэ байна.

БТА—ТАСС-ай фото.

ВЕНГРИИН ЭЛЕКТРОНИКЫН АМЖАЛТАНУУД

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Тоолон тодорхойлдог техникэ бүтээлгые хүгжөөхэ тухай правительствын программа Венгридэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Энэ табан жэлдэ шэнэ программа дүүргэхэ хэрэгтэ 3,5 миллиард форинт hомологдоhон.

Социалис оронууд энэ хэрэгтэнь Венгриин Арадай Республикада ехэ туhа хүргэнэ. Эндэ бүтээгдэhэн электронно-тоолон тодорхойлгын машинанууд, тэрэнэй элдэб түхеэрэлгэнүүд гол түлэб социалис оронуудта, тэрэ тоодо Советскэ Союзда эльгээгдэдэг юм.

РУМЫНИИН АЖАЛШАД ҺАЙНДЭРЛЭБЭ

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Фашис дарлалта мүлжэлгэhөө оронойнгоо сүлөөлэгдэhөөр 28 жэлэй ойе Румыниин ажалшад ехэ амжалтануудаар угтаа. Хунедоарска металлургическа комбинадай коллективэй түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаhан хабтайлгамал буладаар 2.450 трактор бүтээжэ болохо. Байгша оной түрүүшын долоо hарын турша соо энэ предприяти түсэбhөө гадуур 1.715 тонно металлургическа кокс, 18.328 тонно шэрэм, 18.680 тонно булад хайлуулан гаргаhан байгаа.

Румынидахи судна бүтээлгын промышленность түргөөр хүгжэнэ. 15.000 тонно ашаа тээхэ судна hаяхан бүтээhэн Галацай хүдэлмэришэд 7.500 тонно уhа түрихэ шэнэ судные болзорhоонь 12 үдэрөөр урид ашаглалгада оруулаа.

КУБЫН ОЛЗОБОРИЛГЫН ФЛОТ ХҮГЖЭНЭ

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын загаhашадай шэн габьяата ажалай ашаг үрэ бүрин харюулагдана. Һүүлэй 12 hарын турша соо 130 гаран миллион тонно загаhа, креветкэ, лангуста бараа. 1970-1971 онуудай энэ үеынхитэй сасуулхада, энэнь 16 мянган. тонноор ехэ болоно.

Дүрбэн тээhээ далайгаар хүреэлэгдэhэн Кубада революциин урда тээ «судна бүтээлгэ», «загаhанай промышленность» гэхэ мэтэ үгэнүүд огто дуулдадаггүй байhан юм. Загаhа бариха олон зуугаад траулер, баркас, бага, ехэ судданууд мүнөө эрье шадарай уhан соогуур үдэр, hүниие илгадгүй олзоборилго хэнэ. Тэдэнэй олонхинь Кубада баригданхай.

ФЛЮОГРАФИЧЕСКА ТҮХЕЭРЭЛГЭ— ХҮДӨӨ НЮТАГТА

ФОТОРЕПОРТАЖ

Ехэ-Нугада гайхалтай томо машина ерэбэ. Энэ гайхалтай автобусые багашуул тойрошобо. Тэдэнэр автобусой нээлтэтэй үүдээр hонирхон шагаана, өөhэд хоорондоо арсалдаадшье абана.

— Үхибүүд, энэ хадаа хүнэй бэеын дотор органуудай үбшэн элирүүлдэг флюограф гээшэ гэжэ рентгено-лаборант Виталий Федорович Ситников тэдээндэ ойлгуулна.

— Таанад түрэлхидтөө, хүршэ айлнуудтаа түргөөр нишэ ерэхэ гэжэ хэлэгты—гээд участково врач Юрий Харлампиевич Хусаев багашуулда хэлэнэ.

Үхибүүдшье тэрэ дороо зүг бүхэн руу харайлдан тарабад.

Харин хэдэн минутын үнгэрөөд байхада, машина тээшэ малшад, механизаторнууд, алба хаагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болон hурагшад субажа эхилээ hэн. Юрий Харлампиевич эндэ сугларагшадай нэрэ обог болон бусад мэдээнүүдыень дэбтэртээ буулгажа бэшэhэнэй удаа нэгэ нэгээрнь тусгаар кабина руу оруулна. Эндэ рентгено-лаборант Виталий Федорович тэдэнэй бэеын дотор органуудые хараhанай удаа:

— Харюуень хожом дуулахат гээд хэлэнэ.

Хяагтын аймагай hуурин тосхонуудаар флюографическа түхеэрэлгэтэй автобус табадахи жэлээ ябана. Энэ оньhон түхеэрэлгын ашаар манай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хүнэй бэеын дотор органуудай элүүрые тайлбарилна.

— Зарим хүнүүд энэ шэнэ техникын медицинын хүдэлмэридэ хэды ехэ туhатай байhые үшөөл ойлгоногүй. Мүн зарим нэгэн тус түхеэрэлгын дүтэ байбашье хэрэгсээдэггүй, ерэдэггүй байна. Тиигэжэ тэдэнэр өөhэдынгөө бэеын элүүртэ хайша хэрэгээр хандана—гэжэ В. Ф. Ситников хэлэнэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, Хяагтын медицинскэ училищиин студентка Н. гэгшэ спортоор бэеэ hоридог, үбшэлөөб гэжэ нэгэшье удаа гэмэрдэггүй байгаа. Харин рентгено-флюографида бэеэ шалгуулхадань, уушханиинь харлаа гэжэ элирээ hэн. Тэрэ зургаа hара эмшэлүүлээд, мүнөө ямаршьегүй hуралсалаа үргэлжэлүүлнэ.

Тиихэдэ Хяагта хотодо ажаhуугша Б. гэгшэ медицинскэ шэнжэлэлгэнүүдые тоодоггүй байhан. Харин нэгэтэ хүндөөр үбшэлөөд больницада ороходонь, уушханай ханяадан болоо гэжэ элирээ. Мүнөө тэрэнэй ами наhые абархын тула медигүүд ехээр оролдоно.

— Заримашуул рентгеннэ элшэ хүнэй бэе махабадта хорюултай гэжэ айдаг. Мүнөөнэй шэнэ аппаратура нюдэ сабшаха зуура хүнэй организмын дүрэ буулгана бшуу. Тиимэhээ бодото дээрээ ямаршье аюулгүй—гэжэ рентгено-лаборант Виталий Федорович лаблана.

Флюографическа түхеэрэлгэтэй автобусой экипаж оройдоол хоёр хүнhөө бүридэнэ. Тэрэниие жолоодогшо Георгий Гендунов өөрынгөө хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхэhээ гадна, рентгено-лаборант В. Ф. Ситниковтэ туhалдаг байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Флюографическа түхеэрэлгэтэй автобус Ехэ-Нугада ерээд байна. 2. Рентгено-лаборант В. Ф. Ситников ажалдаа. 3. Тус автобусой жолоошон Г. Гендунов ээлжээтэ замдаа гараад ябана. 4. Ехэ-Нугын участково врач Ю. Х. Хусаев хүдэлмэридөө. 5. Медигүүдэй эдир туhалагшад.

А. СУРМАЧАЙ, фототекст.

Спортын агнууриин шухала асуудалнууд

БАЙГААЛИИН БАЯЛИГЫЕ ГАМТАЙГААР ХЭРЭГЛЭЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет агнууриин газар дайдые ээтэй болгохо зорилготойгоор хоёр жэлэй саада тээ агнууриин юhэн ажахые баталаад, агнуури хэхын тулада 882,6 мянган гектар газар дайдые Буряадай ангуушадай болон загаhа баригшадай республиканска бүлгэмдэ даалгажа үгэhэн юм. Энэ тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зуураа агнуури-олзоборилгын ажахын управлени болон ангуушадай республиканска бүлгэмэй правлени хоорондоо хэлсээ хэжэ, арбан жэлэй болзортойгоор агнууриин газар дайдые ангуушадай бүлгэмдэ даалгажа үгэhэн байгаа. Спортивна шэглэлтэй агнууриин ажахые зүбөөр эрхилхэ гэhэн уялга Буряадай ангуушадай республиканска бүлгэмэй правлени бэе дээрээ даажа абаhан юм.

Гүрэнэй агнуури хэлгые хинан харагшад зургаан ажахын байдалые hаяхан шалгажа үзөө. Буряадай ангуушадай бүлгэм (правлениин түрүүлэгшэ Ф. Н. Безызвестных) хэлсээн дотор хэлэгдэhэн эрилтые дүүргэнэгүй гэжэ шалгалтын үедэ элирүүлэгдээ. Ажахынуудта агнууриин бааза мүнөө болотор байгуулагдаагүй байhаар.Гансал Кабанскын аймагай Сэлэнгын ажахы нимэ баазатай юм. Ажахынуудта егерьнүүд олооро дуталдана. Ажахы бүхэндэ дунда зэргээр нэгэ егерь хүртэнэ. Теэд зуу гаран мянган гектар талмайтай газар дайдые ганса хүн хинан хаража шадахагүй байна. Гэхэтэй хамта, тэдэнэр ой тайгын ан гүрөөлые сахин хамгаалха, браконьернүүдтэй эрид тэмсэхэ уялгаяа мууса бэелүүлнэ. Нэгэ нимэ жэшээ харуулая. Байгша оной зургаа hарын туршада республика доторнай 217 браконьер баригдаhан байна. Тэдэнэрэй оройдоол арбые агнууриин ажахынуудай егерьнүүд барижа шадаа.

Агнууриин баазануудые бии болгохо, хилэ дээгүүрнь баханануудые зоохо, гол харгы дээгүүр хорюултай гэhэн мэдээсэл-соносхолнуудые няадаг түхеэрэлгэ хэхэ, ангуудые буудаха талаар нормо тогтоохо гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулга ажахы бүхэн заатагүй бэелүүлхэ ёhотой. Гэбэшье агнууриин ажахынуудта эдэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэhээ байтагай, хараалагдаашьегүй байха юм. Агнууриин ажахынуудые байгуулхадаа ангуушадай бүлгэмэй мүнгэн зөөреэр эдэ барилганууд хэгдэхэ, спортын шэглэлтэйгээр hайн дураараа агнаха ябадал hайжаруулагдаха гэжэ хараалагдаhан байгаа бшуу. Зүгөөр, агнууриин ажахынуудай олонхидынь ёhо тэдысэ эмхидхэгдэнхэй гэжэ эндэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ иимэ ажахынууд байгаалиие сахин хамгаалха үүргэеэ хүсэд дүүргэнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлэй намар-үбэлэй агнууриин сезондо Нисэнгын, Гочидой, Хүрбын, Оронгын ангуушадай ан гүрөөлые үргөөжэ гү, али буудажа бариха үедэ егерьнүүд үгы байгаа. Энээниие hамбаашалhан ангуушад ан гүрөөлые хайра гамгүйгөөр хюдаа.

Нэн түрүүндэ ямар юумэндэ анхаралаа хандуулха хэрэгтэйб? Егериин саг үргэлжэ ажаhууха, ерэhэн ангуушадай амарха хонохо байра ажахы бүхэндэ бариха хэрэгтэй. Егериин баазын харуулшан шэнгеэр хэрэглэжэ болохогүй, Агнууриие эмхидхэхэ, хинаха, ан, шубуудай тоо бүридхэлые тоолон бэшэжэ абаха, олзоборилгын ангуудые сахин хамгаалха, ангуудта нэмэлтэ тэжээл болгон набша намаа бэлэдхэхэ гэхэ мэтэ ажал ехэ ха юм. Егериин дааhан участок 5-hаа 10 мянган хүрэтэр гектар байха зэргэтэй.

Буряадай ангуушадай республиканска бүлгэм Улаан-Үдэ хотын ангуушадай нэгэ гү, али хэдэн томо коллективүүдтэ спортын шэглэлтэй ажахынуудые даалгаад мэдэлдэнь үгэжэрхинэ. Энэ хэмжээ ябуулга тон буруу гэжэ hананабди. Эдэ ажахынуудые Кабанскын аймагай Сэлэнгын ажахынхидал адляар республиканска бүлгэмэй правлениин мэдэлдэ орхихо хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, бүлгэмэй правлениин үгэhэн түлөөhэтэ путевкоор Сэлэнгын ажахыда агнуури хэгдэдэг байна бшуу. Байгаали хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ жэлэй туршада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан коллективүүд нэн түрүүндэ путевко гү, али лицензи абаха эрхэтэй юм. Ажахынуудай газар дайда дээрэ ажаhуудаг нютагай ангуушад саг зуурын түлөөhэтэ гү, али түлөөhэгүй путевко абаха болоно. Городой ангуушадта лицензи үгтэнэ гэжэ нютагай ангуушад заримдаа дураа гутадаг заншалтай! Теэд городой ангуушадые (тэдэнэр гурба мянгаад шахуу болодог) агнаха газаргүйгөөр орхижо болохогүй бшуу. Тэдэнэр Улаан-Үдэ шадарай ой тайга соо агнаха эрхэгүй. Юундэб гэхэдэ, ямаршье агнуури эндэ хорюултай.

Гүрэнэй агнууриие хинан харадаг аймагай зургаанай охотоведүүд байгша оной түрүүшын хахадта аймагуудай ангуушадай, загаhа баригшадай 13 бүлгэмэй болон ангуушадай эхин эмхинүүдэй 42 коллективэй ажал ябуулгые шалгажа үзөө. Энээнэй эсэстэ ехэхэн дутуу дунданууд элирүүлэгдээ. Республиканска бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ Ф. Н. Безызвестных аймагуудай бүлгэмүүдэй ажал ябуулгые мууса хүтэлбэрилдэг байгаа.

Бүлгэмдэ гэшүүдые абаха тухай Гүрэнэй ангуушадай болон загаhа баригшадай союзай дүрим бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ абтаhан 207 шэнэ гэшүүд республиканска бүлгэмэй правленеэр абтаhан байна. Зүгөөр эхин эмхинүүдэй коллективүүд шэнэ гэшүүниие абаха эрхэтэй, абаха ёhотойшье ха юм. Бүлгэмэй гэшүүн болгожо шэнэ хүниие абахын тулада гурбан жэлhээ бага бэшэ стажтай хоёр гэшүүнэй бэшэмэл зууршалга, мүн баhа хамтын суглаагаар баталагдаhан эхин эмхиин бюрогой шиидхэбэри байха ёhотой. Бүлгэмэй 207 шэнэ гэшүүдэй 98-иинь оройдоол ганса гэшүүнэй зууршалгатайгаар, бэшэниинь нэгэшье зууршалгагүйгөөр абтаhан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ мянга гаран ангуушад өөhэдынгөө эхин эмхинүүдые алагад гаража, Улаан-Үдэдэ оршодог бүлгэмэй түбэй кассада гэшүүнэй болон оролтын түлбэриие үгэhэн байна. Энэ хадаа уставай дүримые хазагайруулhан ябадал болоно.

Бүхы ангуушад Росохотрыболовсоюзай уставай эрилтые наринаар сахиха зэргэтэй. Ангуушан болохомни гэhэн хүн бүхэндэ буу барюулжа, бүлгэмэй гэшүүндэ абажа болохогүй. Уставай ёhоор 14 наhатай эрхэтэд агнажа hурахын тулада ангуушадай бүлгэмэй дэргэдэ байгуулагдаhан эдиршүүлэй секцидэ абтаха зэргэтэй. Тэдэнэр ангуудай абари зан мэдэхэ, буу барихадаа аюулгүйе сахихаха, ой соо гал носоохододо hэримжэтэй байха гэхэ мэтэ шухала асуудалнуудта харюусажа hараха болоно. Агнаха дуратай олохон хүнүүд агнууриин юрын дүрим мэдэдэггүй байна ха юм.

Ангуушадай бүлгэмэй гэшүүндэ зууршалагдаhан кандидат техминимумээр шалгалта үгэhэнэйнгөө hүүлээр нэгэ хэдэн сагай болзортойгоор спортивна шэглэлтэй ажахынуудай газар дайда дээрэ агнаха эрхэтэй болохо ёhотой. Дүй дүршэлтэй егерьнүүдэй хүтэлбэри болон хиналта доро тэрэ бэеэ даагаад агнаха дүршэлтэй болоно бшуу. Тиимэhээ егерьнүүдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые хараалха шухала.

М. ГЫЛЫКОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнуури-олзоборилгын ажахынуудай управлениин начальнигай орлогшо.

ОЛИМПИИН НААДАН НЭЭГДЭЖЭ, ТҮРҮҮШЫН ЧЕМПИОНУУД ТОДОРБО

МЮНХЕН—72

Олимпиин наада нээлгэдэ зорюулагдаhан баяр ёhолол... Спортсменүүдэй ехэ hайндэр болоhон энэ наада харахые хүсэгшэд Олимпиин стадионой трибунануудта олон (Олимпиин нааданай нээлгэдэ зорюулагдаhан биледүүд хэдэн hара урид худалдагдажа эхилhэн). Тиихэдэ энэ баяр ёhололые телевизорээр харагшад мүн лэ олон байгаа. Юуб гэхэдэ, ерэн орондо теле-дамжуулга хэгдэжэ, миллиард шахуу хүн гэр гэртээ Олимпиин нааданай нээгдэхые хараhан байха юм. Жагсаалда хабаадаха спортсменүүдhээ бүридэhэн колонно Олимпиин паркын аллей соо дүрбэн километр шахуу зай эзэлэнхэй байгаа. Заншалай ёhоор, Грециин делегаци — эртэ урдын Олимпиин наадануудай эзэд— спортсменүүдэй жагсаалые нээhэн, наада үнгэргэхэ ороной командын олон тоото гэшүүд жагсаалай hүүлшын колоннодо ябажа, трибунын урдуур гараа.

Манай ороной түлөөлэгшэдые эндэ суглаарагшад халуунаар амаршалаа. Эхэ оронойнгоо тугые Минск хотын багша Александр Медведь трибунын урдуур үргэжэ гараха хүндэдэ хүртэhэн байна. Тэрэ hүүлшын хоёр Олимпиадын чемпион болоhон, долоон удаа дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн.

...122 оронhоо ерэhэн найма мянган атледүүдhээ бүридэhэн олимпиецүүдэй жагсаал час үлүүтэй саг соо үргэлжэлөө. Мехикэдэхи 1968 оной нааданда 112 ороной спортсменүүд суглараhан юм.

Булта абяа шэмээгүй боложо, ФРГ-гэй президент Г. Хейнеман Олимпиин XX наадануудые нээгдэбэ гэжэ соносхоно. Олимпиин түрүүшын наадануудта зорюулжа, 1968 ондо композитор Спиро Самара гэгшын зохёоhон Олимпиин наадануудай гимн гүйсэдхэгдэжэ, гоёор гүрэгдэhэн табан сахираг аалиханаар үргэгдэбэ.

Артиллериин салют үгтэжэ, агаарта таба мянган гулабхаа дэгдэбэ.

Урдахи Олимпиин нааданай делегаци — Мехико хотын түлөөлэгшэд Олимпиин нааданай тугые энэ жэлэй наада үнгэргэхэ болоhон эзэдтэ барюулба.

Стадионой воротагай дэргэдэ үзэгдэhэн хурдан солбон спортсмен тээшэ суглаарагшад анхаралаа хандуулба. Баруун Германиин 18-тай студент Гюнтер Цан Олимпиин наадануудай гал асарха эстафетэ дамжуулан, стадионой харгыгаар гүйжэ ерээд, тусхай гэшхүүрээр дээшээ гаража, галай носохо тэбтэг тээшэ алхалба. Уданшьегүй Олимпиин нааданай Гал нособгдобо...

Бэрхэшээлнүүдые дабалгатай 100 метрэй зайда урилдахадаа, ФРГ-гэй рекорд тогтооhон, Кельно хотын медицинскэ институдай студентка Хайда Шюллер Олимпиин нааданай тангаригай үгэ дамжуулба.

— Олимпиин нааданай үедэ үнэн сэхээр мүрысэжэ, спортын, мүн өөрынгөө командын алдар солын түлөө тэмсэхэбди, — гэжэ бүхы спортсменүүдэй зүгhөө мэдүүлнэб,—гэбэ.

Олимпиин наадые нээлгэдэ зорюулагдаhан баяр ёhолол дээрэ ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхайм, ФРГ-гэй канцлер В. Брандт гэгшэд байлсаа.

* * *

МЭРГЭН БУУДАЛГА. Швециин спортсмен Рагнар Сканакер Олимпиин XX наадануудай түрүүшын чемпион болобо. Тэрэ пистолетээр сагаалса буудажа, 567 очко абахадаа, Олимпиин рекорд тогтооhон, алтан медальда хүртэhэн байна. Румыниин Дан Юге, Австриин Рудольф Доллингер гэгшэд мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртөө. Манай мэргэн—Мехикэдэ үнгэргэгдэhэн олимпиадын чемпион, Москвагай спортсмен Григорий Косых урагшагүйдэбэ. Абаhаар яhала hайн буудажа эхилбэшье, hүүл тээшээ пистолетынь эбдэржэ, наймадахи hуури эзэлхэ баатай болоо.

ШТАНГА. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооhоо Польшын спортсмен Зигмунд Смальцеж гэгшэ дүн хамтадань 337,5 килограмм үргэжэ, алтан медальда хүртэбэ.

ДҮРЭ БУЛЯАЛДАЛГААР үнгэргэгдэhэн мүрысөө харахаар суглараагшад манай Александр Медведь, Америкын спортсмен 170-hаа 185 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй Крис Тейлор гэгшэдэй барилдахые ехэтэ hонирхоо.

Хоёр бүхэ зургаан минутын туршада барилдахадаа, яажашье ядаа. Юуб гэхэдэ, нэгэ очко алдаа hаа, тэрэнээ тэхэрюулхэнь гайтай хэрэг юм. Тингэжэ ябаhаар дэлхэйн долоо удаа чемпион болоhон Александр наймадахи минутын ябажа байхада, Тейлор гэгшээ гүзээгээрнь ковер дээрэ унагаажа, шухала очко абана. Мүн энэ үдэр Яхадай АССР-hээ ошоhон Роман Дмитриев 18 килограмм шэгнүүртэй Индиhээ ерэhэн Адкар Марути гэгшые дала мүр дээрэнь даража бууба. Нүгөөдэ спортсмен Иван Ярыгинда илалта түйлахын тула оройдхоноо 27 секунда хэрэгтэй байгаа. Тэрэ Швейцариин Бруно Ютцелер гэгшые шүүhэн байна. Манай бүхэнүүд Геннадий Страхов, Леван Тедиашвили, Загалав Абдулбеков гэгшэд ковер дээрэ гараhан бүхэнүүдээ торгоонгүй шүүhэн, Руслан Ашуралиев, Иван Кулешов, Арсен Алахвердиев, Юрий Гусов гэгшэд очкогоороо диилэhэн байха юм.

БОКС. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр жээрэбэй ёhоор манай командын гэшүүн Борис Кузнецов гансаараа наадаа. Нигериhээ ерэhэн Лаго гэгшэтэй рингдэ гараhан Кузнецов тэрэнээ нокаудаар шүүгээ.

ВОЛЕЙБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд түрүүшынгээ нааданда Тунисай спортсменүүдые 3:0 гэhэн тоотойгоор шүүбэ. Мүн энэ үдэр манай ороной ватерполистнууд Италиин командые 4:1, баскетболистнууднай Сенегалай командые 94:52 гэhэн тоотойгоор шүүбэ.

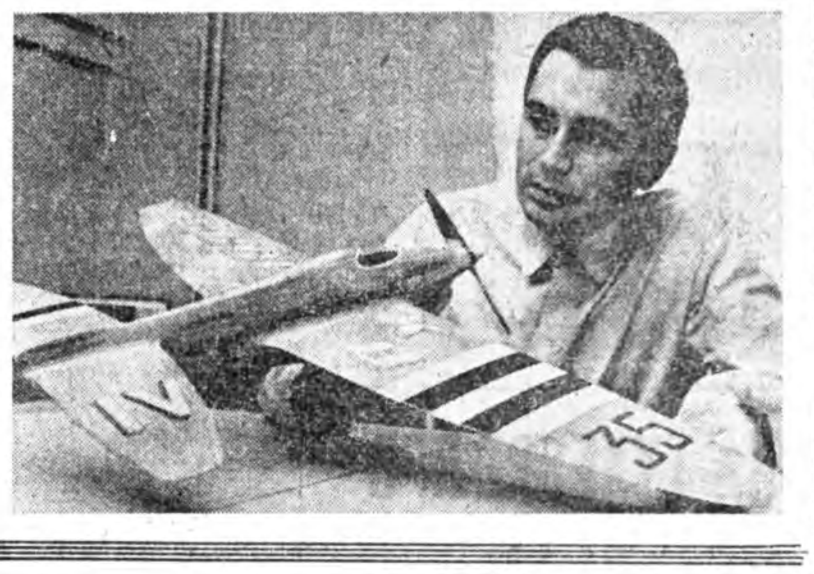
ФУТБОЛИСТНУУДАЙ дунда үнгэргэгдэhэн нааданда Бразилиин суглуулагдамал команда Даниин футболистнуудта 2:3 гэhэн тоотойгоор шүүгдэшоо.

Дахинаа тэнсэбэ

РЕЙКЬЯВИК, августын 28. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн нааданай арбан юhэдэхи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Эдэнэрэй наадан 40-дэхи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уласхоорондын классай спортын мастер Б. Н. Красноруцкий (Киев) — кордово моделеэр Финляндида үнгэргэгдэhэн дэлхэйн чемпионадта хабаадаhан авиамоделистнүүдэй гэшүүн.

В. ХУХЛАЕВАЙ фото.
ТАСС-ай фотохронико.

Днепропетровск хотоhоо спортын мастер Юрий Амочкин, Таллинhаа лётчик-инструктор Эда Лаан гэгшэд планерна спортоор СССР-эй 1972 оной абсолютна чемпион гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Орел хотодо үнгэргэгдэhэн чемпионат дээрэ гол түлэб залуушуул шангаар тулалдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Э. Лаан.
И. РАБИНОВИЧОЙ фото.
ТАСС-ай фотохронико.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ФРГ: Болзорhоо урид болохо hунгалтын урда тээ

ФРГ-гэй Бундестагта болзорhоо урид hунгалта үнгэргэхэ тухай ёhо баримталhай шиидхэбэриин үшөө баталагдан абтаагүйшье hаань, энэ жэлэй намар hунгалтын болохо байhанда хэншье hэжэг түрэнэгүй. Зонхилхы партинуудhаа зарим депутадуудай правительствада ородоггүй партинууд руу шэлжэн ороhонhоо уламжалан, хүсэнүүдэй адли тэгшэ бэшэ боложо, парламент ба правительствын ажал ябуулгын хүндэ хүшэр байдалда ороhон дээрэhээ Баруун Германиин Бундестагта болзорhоо урид hунгалта үнгэргэхэ шухала болоhон байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Мюнхендэ боложо байгаа Олимпиадада үргэн олониитын анхаралаа хандуулжа байгаашье hаань, hунгалтын урда тээхи тэмсэл ФРГ-дэ эхилээ. hунгалтын урда тээ бэелүүлхэ программануудаа партинуудай хүтэлбэрилхы органууд яаралтайгаар зохёоно, тэдэнэй үдаридагшад мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ, hунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ ямар хараа шэглэл баримталха байhанаа тодорхойлон тэмдэглэнэ.

Бонндо зонхилжо байhан социал-демократическа, сүлөөтэ демократическа партинуудай (СДПГ, СВДП) нэгэдэл hунгалтын урда тээхи ажал ябуулгадаа гадаадын политикын асуудалнуудта гол анхарал хандуулха байhанаа нюунагүй. Социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо hайжаруулха талаар шэглүүлэгдэhэн Брандт-Шеелиин правительствын «зүүнэй политика» ороной улад зоноор hайшаан дэмжэгдэhэн байна. Барцель-Штраусай бэелүүлдэг ябуулгануудта орхидоо Брандт-Шеелиин политика аша үрэтэй гэжэ hунгагшад тоолоно гээд Бад-Годесбергдэхи ниитын эрдэмэй институдай директор hүүлэй үедэ хүн зоной дунда хэhэн асуултынгаа үрэ дүнгүүдhээ баримталан хэлэhэн байна.

Социалис оронуудай үүсхэлээр Европодохи түгшүүрилые hуларуулха, харилсаа холбоо тогтоохо ябуудга hайн үрэ дүн үгөө. Советскэ Союз ба Польшотой ФРГ-гэй хэhэн договорнууд, Баруун Берлинэй асуудалаар дүрбэн гүрэнэй хэлсээн, ГДР ФРГ хоёрой хэhэн зарим хэлсээнүүд энэ талаар ехэ туhа хүргэhэн байха юм.

Арад зоной дунда эдэ договорнуудай, хэлсээнүүдэй алдаршанхай байhые хараада абажа, правительствада ородоггүй ХДС-ХСС парти — түгшүүрилые hуларуулха политикые буруушаагша — мэхэ гохо гаргажа, hунгалтын урда тээхи тэмсэлдээ мүнөөнэй правительствын финансово-экономическа политикада шанга сохилто хэхые оролдоно. Мүнөөнэй правительствын хүтэлбэрилхэ үедэ орон дотор «финансын доройтон уналга» болоо гэжэ тэмдэглэнэ.

hунгалтын урда тээ хамтаржа бүлэглэл болоод, ерэхэ hунгалтада булижа гарахын тула ХСС-эй удамарша Штраус «Немец арадай холбоон» гэдэг хархис партиин хүтэлбэрилэгшэдтэй нюуса хөөрэлдөөнүүдые хэнэ.

Германиин Коммунис парти энэ hунгалтада хабаадалсаха юм. «Түгшүүрилтэ байдалые hуларуулгада, харилсаа холбоондо, амгалан тайбан политика бэелүүлгэдэ эсэргүүсэдэг бүхы хүсэнүүдтэй тэмсэл хэхэбди. Эдэ хүсэнүүдые түлөө[...] дэг партинуудтай (ХДС-ХСС) эсэргүү тэмсэл h[...] галтын урда тээ үргэнөөр ябуулхабди» гэжэ т[...] рэнэй мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГ: Хархис хүсэнүүдэй харата ябуулганууд

Араб-совет хани барисаае, харилсаа холбоо[...] таhалхын тула араб Зүүн зүгэй зарим оронуу[...] империалис номнол, нютагай хархис хүсэнүү[...] hүйдхэлтэ ябуулгаяа hүүлэй үедэ улам эдэбх[...] жүүлээ. Советскэ Союзай бэелүүлдэг Дүтын Зүү[...] зүгэй политика, араб арадуудта үзүүлhэн туhа[...] ламжа, араб Зүүн зүгтэ болоhон национально-сү[...] лөөрэлгын хүдэлөөндэ заатагүй дэмжэлгэ үзүү[...] дэг тухай олоной дунда hэжэг түрүүлхые оро[...] доhон хүнүүдэй бэшэhэн статьянууд зарим га[...] тэнүүдтэ толилогдоhон байна.

Араб арадуудай нэгэдэлые hуларуулхын, ар[...] оронуудай хоорондо хёмороо гаргахын, эдэ ор[...] нуудта социально-экономическа хубилалтан[...] дые хэлгэдэ, капиталисбэшэ замаар араб г[...] нүүдэй хүгжэн дабшалгада hаад тойбо татахы[...] түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байгшад ни[...] хардалга гүрдэлгэ хэнэ бшуу. Хархис хүсэнү[...] араб арадуудые хойшонь татана, хуушанай фео[...] дал ёhо гуримуудые hэргээхын түлөө эдэбхитэ[...] тэмсэл ябуулна.

Империалис этэгээдүүдэй, түбхын түрүү[...] США-гай хүлhэншэд болодог хархис хүсэнүү[...] харата ябуулгануудта араб оронуудай үргэн о[...] ниитэ шанга харюу сохилто хэнэ. «Араб ор[...] нуудтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе h[...] ларуулхын, энэ хүдэлөөнэй ба тэрэнэй хани[...] рай, союзнитуудай, түбхын түрүүлэн СССР-эй хо[...] рондын хёмороо татахын, этигэл найдабари[...] болгохын тула империализмын аша туhые б[...] римталдаг араб хархис хүсэнүүд нимэ хара[...] муухай түсэбүүдые бэелүүлнэ», — гэжэ Ар[...] социалис дэбжэлтэ (БААС) гэдэг партиин Иракай[...] хүтэлбэрилгын гэшүүн Масуд Аш-Шаби hая[...] мэдүүлбэ. «Араб-совет хани барисаан бата бэ[...] али бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые дабажа гар[...] хаба шадалтай байhанаа харуулаа гэжэ Бейру[...] тэхи «Аш-Шааб» газетэ бэшэнэ. Бэеэ даа[...] байдалай түлөө арадуудай хамтын тэмсэлдэ э[...] хани барисаан мүндэлөө, тэрэнийе юуншье эб[...] жэ шадахагүй».

Советскэ Союзтай хани барисаатай, харилс[...] холбоотой байха гээшэ араб арадуудта ямар е[...] удха шанартайб, ашатай туhатайб гэжэ тэмдэг[...] hэн араб хэблэлэй, политическэ ажал ябуулаги[...] дай бэшэhэн, хэлэhэн нимэрхүү олохон барим[...] нуудые дурдажа болоно. Империализмда, си[...] низмда эсэргүүгээр хэhэн тэмсэлдэнь Совет[...] Союз дипломатическа, экономическа, техничес[...] туhаламжа дэмжэлгэ үзүүлээ, мүнөөшье үзүү[...] байна гэжэ араб оронуудай арадууд хэзээдэш[...] мартахагүйл. Тиимэhээ араб арадуудай аша туh[...] да энэ хани барисаае сахин хамгаалха, сове[...] араб харилсаа холбоос хүгжөөхэ, саг үргэлжэ б[...] хижүүлхэ шухала.

В. СЕРОВ,
А. СТУПАК.
(ТАСС).

КАЗАХ ПОЭТ—СЭЛЭНГЭ НЮТАГАЙ АЙЛШАН

Мэдээжэ казах поэт, арбан табан номой автор Нутфулла Шакенов манай республикада айлшаар ерэнхэй гэжэ hаяхан газетэдээ мэдээсээ hэмди.

Красноярск хотодо үнгэргэгдэhэн совет литературын декадада хабаадалсаад, сэхэ наашаа шууд ерэhэн поэт Шакенов мүнөө республика соогуурнай аяншалжа, Буряадаймнай ажабайдалтай танилсажа ябана. hаяхан Сэлэнгын аймагай хонишодой үдэртэ хабаадалсажа, түрүү хонишодтой уулзаhан байна. Поэт Нутфулла Шакенов Николай Дамдинов хоёр шагнагшадай анхаралда хэдэ хэдэн шүлэгүүдээ зорюулаа. Тэрэ үдэр хонишодой урда ехэ концерт табиhан «Байгал» ансамблиин артистнартай манай айлшан танилсан уулзаhан байна.

Поэт Н. Шакенов республикаарнай аяншалгаяа үргэлжэлүүлhээр. hаяхан Байгал далай ошожо, Котокель нуур хүрэбэ.

Б. БАТОЕВ.

ЭЛДЭБ hОНИН

Юhэн эрдэниин түрэ

ВАРШАВА. Кошалинска воеводствын Брусков-Вельки тосхоной нэгэ айлайда гэр бүлын тон хоморой баяр ёhолол болобо. 91-тэй София, 102 наhатай Юзеф Климчугтан хуби заяагаа ниилүүлжэ хамтарhаар 75 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэбэ. Тэрэ хоёрой түрэhэн гурбан хүбүүд, гурбан басагад, 25 ашанар, 15 гушанар юhэн эрдэниин (бриллиантова) түрэдэ суглараа.

Хүлеэгдээгүй „олзо“

БУХАРЕСТ. Брашов уездын Рышнов hуурин шадар шэнэ харгын татагдажа байха үедэ досоонь табан дабхар байшангай багтамаар асари томо агы нүхэн олдобо. Мүн газар доро[...] нуур эндэ олдоhон байна. Энэ агы нүхэн эрдэмтэдэй болон аяншалагшадай hонирхол ехэтэ татана.

Уhан доро хэгдэhэн экспедици

БЕЛГРАД. Адриатическа далайн Вис арал шадарай уhан доро бэдэрэлгэ хэhэн археологическа экспедици хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ хадаа Югославиин түүхэдэхи эгээн томо экспедици байгаа гэжэ нютагай хэблэл мэдээсэнэ. Аралhаа холо бэшэхэнэ оршодог Велика Свитня гэжэ уhанай оёорой хонхосог сооhоо эртэ урда сагай 168 танха олдоhон байна. 2 мянганhаа дээшэ жэлэй хугасаа соо эдэ танханууд уhанай оёорто хэбтээ гэжэ эрдэмтэд тоолоно. Танхануудые шэрэжэ ябаhан эртэ урда сагай Римэй кораблиин үлэгдэлнүүд мүн лэ эндэhээ олдоо. Энэ кораблиин утань 25, үргэниинь 6 метр болоно.

20 мянган километрэй утын уга зай

ТОКИО. 30 наhатай итальянец Роберто Бэсси Римhээ Токио хүрэтэр ябагаар ябажа, 14 hарын туршада 20 мянган километр зайе гаталба. Дүтын Зүүн зүгэй болон Азиин арбан зургаан орон соогуур тэрэ ябажа гараа. Аяншалагша үдэр бүхэн 14 часай туршада аян замда ябаhан байха юм.

(ТАСС).

ДААМБАНУУДЫЕ БОМБОДОЛГО БОЛЮУЛХА

ХИЛЫН СААНАhАА

Вьетнамай Демократическа Республикадахи даамбануудые американ авиациин бомбододог ябадал буруушаалгын үдэр августын 28-да үнгэргэхэ гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет шиидхэhэн байна.

США-гай авиаци, сэрэгэй корабльнууд хото городууд, hуурин тосхонууд, hургуулинууд, больницануудhаа гадна, мүн уhанай хаалтануудые, бусад түхеэрэлгэнүүдые, даамбануудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно, буудана гэжэ дэлхэйн олониитэ hайн мэдэнэ. Эдэ гэмтэ ябуулганuудыень бүхы арадууд буруушаана, Вьетнамай газар дээрэ дайнай алалга, hандаралгаяа дары болюулха эрилтэ американ дээрмэшэ сэрэгшэдэй урда табина.

«Гэнтын ушарhаа» гү, али «алдуу гаргалгаhаа» даамбанууд бомбодогдоно гэжэ американ засагаархидай баталан хэлэдэгынь худал хуурмаг байна гэжэ Ханойн «Куан дой нян зан» газетэ бэшэнэ. Американ командовани, американ лётчигууд «алдуу гаргажа», Хойто Вьетнамай нютагуудые 135 дахин бомбодон, даамбануудай 58 участогые, гидротехническэ 46 түхеэрэлгые гэмтээгээ гү?

ПРАГА. Вьетнамда американ дээрмэшэ сэрэгүүдэй үйлэдэжэ байhан гэмтэ ябуулгануудые, ДРВ-гэй даамбануудые, уhанай хаалтануудые, түхеэрэлгэнүүдые США-гай авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгые Чехословакиин үргэн олониитэ буруушаана.

ДРВ-гэй уhа хааhан түхеэрэлгэнүүдые бомбодолго хадаа вьетнам арадые үгы хэхэ гэhэн политика болоно гэжэ Чехословакиин «Млада фронта» газетэ бэшэнэ.

ГАВАНА. Вьетнамай Демократическа Республикын даамбануудые США-гай авиациин зэрлиг муухайгаар бомбодожо байhыень буруушаалгын үдэртэ зорюулагдажа, Кубада митингнүүд, суглаанууд үнгэргэгдэнэ. ДРВ-гэй уhанай хаалтануудые, даамбануудые американ авиациин hандаргажа байhыень Кубын хүдэлмэришэд, таряашад, алба хаагшад, залуушуул буруушаан шүүмжэлнэ. Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын арадуудтай hаналаа нэгэдэhэн Кубын комитедэй гэшүүн Анда Фернандес ниислэл хотын олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамда США-гай хэжэ байhан гэмтэ ябуулгануудые эрид шүүмжэлээд, национальна сүлөөрэлгын түлөө вьетнам арадай баатарлиг тэмсэлые шууд дэмжэhэнээ мэдүүлээ.

БАРУУН БЕРЛИН. Вьетнамда американ империализмын бэелүүлжэ байгаа гутамшаг муухай политикые дэлхэйн арад зон буруушаана гэжэ Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин орган — «Ди Вархайт» бэшэнэ.

Эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ дааhан байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байгааша вьетнам арадта эсэргүүгээр США-гай хэдэг зэрлиг бүдүүлиг дайе болюулха гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

КОПЕНГАГЕН. ДРВ-гэй газар нютагуудые американ авиациин бомбодолго эрид буруушаахыень американ элитэ ажал ябуулагша, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн, эб найрамдал, үнэн зүб ябадал хамгаалха арадай нэгэдэлэй правлениин гэшүүн Мадлен Даклз уряалба.

(ТАСС).

БОНН

„Залуу социалистнуудай“ эрилтэ

ТАСС

Социал-демократическа партиин гэшүүд үhөө нэхэдэг элдэб «землячествануудай», мүн эдэнэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилдэг эмхиин — «Намнагдагшадай холбооной» эдэбхитэд байха ёhогүй гэhэн эрилтэ «Залуу социалистнууд» гэдэг эмхиин федеральна правлени табиба.

«Намнагдагшадай холбоон» ба «Землячестванууд» ХДС/ХСС-тэхи хархис националистнуудай туhалбариин отрядууд болодог байhыень тэдэнэй баримталан бэелүүлдэг политика харуулаа, харин хэблэдэг материалнуудынь «удхынгаа талаар хархис, шэнэ түхэлэй нацис хуудаhануудhаа ямаршье илгаагүй» байна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Берлинэй Социалис нэгэдэмэл партиин үдэшын марксис hургуули — «МАШ» hуралсалайнгаа гурбадахи жэлые эхилбэ. Сентябриин 1-hээ энэ hургуулиин hурагшад философиин, политэкономиин, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхын хэшээлнүүдтэ ябажа захалха. Марксис үдэшын hургуули Баруун Берлинэй хүдэлдэг залуушуулай, студентнэрэй дунда алдаршанхай гэжэ «Берлинер экстрадинст» гэжэ пресс-бюллетень тэмдэглэнэ.

ХАНОЙ. (ТАСС). Американ авиациин добтолгонуудта эсэргүү шанга харюу сохилто хэжэ Лангшон, Хайхынг провинцинуудта ДРВ-гэй зенитчигүүд дайсанай «Фантом» түхэлэй хоёр самолёдые буудажа унагаагаа гэжэ Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ.

ТОКИО. (ТАСС). Япондо заhабарилагдаhан американ танкнуудые, бронетранспортёрнуудые Вьетнамда эльгээлгые Японой ажалшад буруушаана. Зарим профсоюзуудай, Коммунис ба социалис партинуудай, демократическа бусад эмхинүүдэй үүсхэлээр США-гай сэрэгэй баазын байдаг Сагамихара хотодо августын 25-да митинг үнгэргэгдөө.

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Бангладешэй Арадай Республикые мэдэрхэ тухай шиидхэбэри Урагвайн правительство абаа гээд Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдээсээ.

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). ЦТАК агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Корейе эбэй ёhоор нэгэдүүлхэ сэрэгэй комиссиин секретарьнарай 405-дахи заседани августын 25-да Паньмыньчжондо болобо. Демилитаризованно зоно руу Холбоото Штадуудай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуули бусаар оруулжа байhыень КНДР-эй түлөөлэгшэ эрид буруушааба.

БОНН. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын, Германиин Федеративна Республикын хоорондо хэгдэhэн транспортна договорые федеральна правительство Бундесрадай — Баруун Германиин парламентын хоёрдохи палатын үзэмжэдэ табяа гэжэ Бундесрадай түлөөлэгшэ Бонндо тусхайлан мэдээсээ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда-Африкын Республикада 10 миллион тухай африкан зон үгытэй ядуу, үлэсхэлэн хооhон байдалтай байдаг гэжэ Витватерсрандска университедэй социолог Майкл Сэвидж Иоганнесбургын «Старт» газетэ бэшэбэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Бангладешэй Арадай Республикые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүндэ абаха тухай асуудалаар ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэри гаргаха гэхэдэ, КНР-эй түлөөлэгшэ хорилто хэхэ эрхээ хэрэглэн, буруутуулhан байна.

Бангладешые ООН-до абахые зүбшөөжэ соведэй 11 гэшүүн дуугаа үгөө. Сомалин, Суданай, Гвинейн делегацинууд hаналаа бариба.

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Бүд нэхэдэг промышленностиин 45 предприяти 1971 оной январьhаа хойшо Баруун Берлиндэ хүдэлхэеэ болёо.

Эб найрамдалай түлөө Японой тэмсэлшэд Америкын дайшалхы техникые Вьетнам эльгээлгэдэ hаад хэхые оролдон, hуумал забастовко үнгэргэбэ. Энэ забастовко үдэр hүнигүй хоёр сүүдхэ соо үргэлжэлөө. Сагамихара гэжэ американ сэрэгэй баазаhаа танкнуудые шэрэhэн колонныин харгые хэдэн мянган хүн хаажархёо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иокагамын арад зон забастовкын үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИ[И] МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТ[О]

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПС[С] ЦК-да, СССР-эй Министр[...] Соведтэ ба ВЦСПС-тэ, КПС[С] обкомдо. «Социалис мүрыс[...] алхамууд» — подборко.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Х[...] ажахын үйлэдбэриин хар[...] холбоон»—В. Дырхеевэй ст[...] «Коммунистнууд — мүрысө[...] ридагшад»—А. Калашников[...] тья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: В. [...] хеевэй статьягай үргэл[...] Уласхоорондын шэнжэлэл. [...] hонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: О[...] пийн XX наадануудые дээрэhэ[...] дэб hонинууд.

ЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]

«ОРБИТА» ХАРУУЛ[...]

14.35 — орон доторхи [...] 14.45 — «Түүдэг» гэhэн [...] шадта зорюулагдаhан дамж[...] 15.15 — уран hайханай [...] мэйхидэй концерт. 15.50 — [...] hайханай фильм. 17.00 — «[...] пиин зунай XX наадан» [...] дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[...]

19.00 — телепанорама. 19[...] уласхоорондын шэнжэлэл. [...] — «Арад зоной аша туh[...] hэн дамжуулга. 20.05 — «[...] гэhэн залуушуулда зорюул[...] дамжуулга.

«ОРБИТА» ХАРУУЛ[...]

21.00 — «Олимпиин зун[...] наадан» гэhэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ[...]

23.00 — «Уран hайхан[...] гэм» гэhэн суглуулбари.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ[МА]

«ОРБИТА» ХАРУУЛ[...]

19.00 — «Время» гэhэн h[...] hониной программа. 19.[...] «Ярость» гэhэн уран h[...] фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Манай адрес, телефо[н...]

г. Улан-Удэ, ул. Ленин[...] Телефоны: редактора — 54[...] приёмная — 54-93, зам. ре[...] тора — 68-08 зам. реда[...] ра — 62-62, ответ. секре[...] — 50 52, зам. ответ. секр[...] — 66-76, отделы: парт[...] жизни — 60-91, сельско[...] зяйства — 64-36, 63-86, п[...] ганды и агитации — [...] промышленности и строи[...] ства — 61-35, советского с[...] тельства и быта — 69-58, [...] туры и школ — 60-21, пис[...] рабселькоров — 67-81, инф[...] мации — 34-05, обществ[...] приёмная — 56-62, маш[...] бюро — 57-63, фотолабо[...] рия — 33-61.

Н-02451. Заказ № [...]